

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2021-5-049

(Önaraştırma)

Karar Sayısı : 21-55/781-387

Karar Tarihi : 11.11.2021

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE

Üyeler : Şükran KODALAK, Ahmet ALGAN,
Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK

B. RAPORTÖRLER: Ayşe Nur ÖZDEMİR, Aykut KARAGÖZ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Şans Girişim Ortak Girişimi

Emekyemez Mah. Gümüş Gerdan Sokak Demirören Şirketler
Grubu Apartmanı No:2 Kat:2 Beyoğlu/İstanbul

(1) **E. DOSYA KONUSU:** Şans Girişim Ortak Girişimi'nin spor müsabakalarına dayalı bahis oyunları bayileri arasında ayrımcılık yapmak suretiyle hâkim durumunu kötüye kullandığı iddiası.

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle;

- Türkiye'de spor müsabakalarına dayalı bahis oyunlarının özel hukuk tüzel kişilerine yaptırılmasının 21.02.2008 tarihli ve 5738 sayılı Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yaptırılması Hakkında Kanun (5738 sayılı Kanun) kapsamında düzenlendiği,
- 5738 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde; sabit ihtimalli bahis oyunları için, merkezi bahis sistemine bağlı olarak çalışacak risk yönetim merkezinin kurulması ve işletilmesi, bu kapsamda oyun programlarında yer alan müsabakalara ilişkin bahis oranlarının belirlenmesi işinin özel hukuk tüzel kişilerine yaptırılabilir iş ve hizmetler arasında sayıldığı,
- Başbayinin, 5738 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen iş ve hizmetleri yapmak üzere idare ile sözleşme yapan yüklenici olarak tanımlandığı,
- Spor Toto Teşkilat Başkanlığının (STTB) spor müsabakaları üzerine bahis oyunları konusunda yetkili kurum olup 2019 yılında STTB ile Şans Girişim Ortak Girişimi (ŞANS GİRİŞİM) arasında imzalanan Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yaptırılmasına İlişkin Sözleşme (İDARİ SÖZLEŞME) kapsamında ŞANS GİRİŞİM'in başbayi sıfatını kazandığı,
- Bahis oyunlarının 5000'e yakın sabit bayide, sabit bayinin yanı sıra elektronik platform olan iddaa.com üzerinden ve ayrıca altı sanal bayide (misli.com, bilyoner.com, nesine.com, tuttur.com, oley.com ve birebin.com) oynatıldığı,

- Sabit İhtimalli Bahis Oyunları Oyun Planı'nın (Oyun Planı) 5. maddesinin yedinci fıkrası uyarınca aksi belirtilmediği sürece Minimum Bahis Sayısı'nın¹ (MBS) dört olduğu ve bir kolonda daha düşük bir sayıda dâhil edilen asgari sayıdaki seçimi belirleme yetkisinin başbayiye ait olduğu,
- Dolayısıyla bir kuponda yer alan MBS'nin ve müsabaka sonucunda verilecek ikramiyeye ilişkin bahis oranının ŞANS GİRİŞİM tarafından belirlendiği,
- Diğer taraftan ŞANS GİRİŞİM'in, oynanan eş değer bir bahis için iddaa.com'dan aldığı komisyonun diğer sanal bayilerden aldığı komisyondan daha yüksek olması nedeniyle tüketicileri iddaa.com'a yönlendirmek istediği,
- Bu kapsamda, ŞANS GİRİŞİM'in iddaa.com'da oynatılan bahis oyunları için daha yüksek bahis oranı belirleyerek iddaa.com'u diğer sanal bayilere kıyasla tüketiciler nezdinde daha kazançlı bir platform haline getirdiği,
- Yine iddaa.com için belirlenen MBS'nin bazı müsabakalarda sanal bayilere kıyasla daha düşük olduğu, böylece iddaa.com'un daha az maç oynanarak kupon yapabilme seçeneği sunduğu,
- Bahse konu uygulamalar ile sanal ortamda faaliyet gösteren iddaa.com'un fiziki bayilerin sahip olduğu avantajlardan faydalandığı, ancak diğer sanal bayilerin bu avantajlardan faydalanmadığı,
- İlaveten, iddaa.com'da canlı bahis oynama imkânı sunulurken diğer sanal bayilerde böyle bir seçeneğin yer almadığı,
- Bir bahis müşterisinin, bir bahis ürününü bir başkasına tercih etmesindeki temel unsurlar, bahis oranı ve MBS olduğundan iddaa.com'un "Kral Oran", "Kral MBS" ve "Kral Canlı" adı altında diğer sanal bayilere göre daha fazla kazanç ve avantaj sağlayan uygulamalar gerçekleştirdiği,
- Tüm bu uygulamalar ile ŞANS GİRİŞİM'in hem sanal bayi ağını hem de sabit bayilerin gelir avantajını birlikte elde etmek adına iddaa.com'da bahis oynatmak istediği,
- Yukarıda yer verilen hususlardan dolayı ŞANS GİRİŞİM'in ayrımcılık yapmak suretiyle hâkim durumunu kötüye kullandığı

iddia edilerek 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun) kapsamında gereğinin yapılması talep edilmiştir.

- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 19.08.2021 tarih ve 20480 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 20.09.2021 tarih ve 2021-5-049/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 23.09.2021 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 21-44/647-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca düzenlenen 10.11.2021 tarih ve 2021-5-049/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; ŞANS GİRİŞİM'in 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine ilişkin herhangi bir bulgu veya belgeye ulaşılmadığı, bu nedenle aynı Kanun'un 41. maddesi kapsamında soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

¹ Bir kuponda oynanması gereken minimum maç/oyun sayısını ifade etmekte olup kuponun geçerli olabilmesi için, kombinasyonda yer alan en büyük Minimum Bahis Sayısı değeri kadar maçın/oyunun yer alması gerekmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Öneraştırma Yürütülen Teşebbüs: ŞANS GİRİŞİM

- (5) ŞANS GİRİŞİM, bahis pazarında tedarikçi konumunda bulunan yabancı menşeli şirket Scientific Games Szerencsejatek Szolgaltatások Kft. (SCIENTIFIC GAMES) ile Demirören Holding'in grup şirketlerinden olan Şans Dijital ve İnteraktif Hizmetler Teknoloji Yatırım A.Ş. arasında kurulmuş bir ortak girişimdir. ŞANS GİRİŞİM aşağıdaki kısımlarda daha detaylı anlatılacağı üzere, Türkiye'de spor müsabakalarına ilişkin müşterek ve sabit ihtimalli bahis oyunlarına ilişkin faaliyetleri ilgili mevzuat ve düzenlemeler çerçevesinde STTB adına yürütmektedir.

I.2. Öneraştırma Çerçevesinde Elde Edilen Bilgiler

I.2.1. Başvuru Sahibinden Edinilen Bilgiler

- (6) Şikâyet başvurusunda temel olarak iddaa.com'da ve fiziki bayilerde geçerli olan Kral Fırsatlar uygulamalarının sanal bayilerde geçerli olmadığı, ŞANS GİRİŞİM'in sanal ve sabit bayiler arasında ayrımcılık yaptığı ve bu suretle hâkim durumunu kötüye kullandığı iddia edilmektedir. Başvuruda, söz konusu uygulamaların Kral Oran, Kral MBS ve Kral Canlı isimli uygulamalardan oluştuğu belirtilmektedir. Kral Oran'ın sanal bayilerce oynatılabilen orandan daha yüksek oranda bir bahis oranı uygulaması olduğu, böylece iştirakçilerin aynı tutarı yatırarak daha yüksek bir tutarı kazanma ihtimali doğduğundan iddaa.com'u tercih edeceği belirtilmektedir. Bunun yanında Kral MBS ile sanal bayilere kıyasla daha az maça yönelik bahis oynayarak kupon yapabilme seçeneği sunulduğundan sabit bayiler ve iddaa.com'un tercih edildiği ifade edilmekte, son olarak Kral Canlı ile de sabit bayiler ve iddaa.com'dan canlı olarak oynanabilen oyunların sanal bayilerden oynanamadığı belirtilmektedir. Bahse konu uygulamalar ile ŞANS GİRİŞİM'in oyuncuları iddaa.com'a yönlendirmek istediği, bunun nedeninin ise ŞANS GİRİŞİM'in iddaa.com üzerinden oynanan oyunlardan ekstra komisyon ücreti alması olduğu iddia edilmektedir.

I.2.2. ŞANS GİRİŞİM'den Edinilen Bilgiler

- (7) ŞANS GİRİŞİM'de gerçekleştirilen yerinde incelemede teşebbüs yetkilileri tarafından özetle;
- 2019 yılında gerçekleşen ihale ile başlayan yeni dönemde özellikle canlı bahis imkânı ile iddaa oyununun daha dinamik bir hale geldiği,
 - Toplam oyunlar cirosu içerisinde sahanın ciro payının hızla gerileyerek pandemi öncesinde % (.....)'lere, pandemide de % (.....)'ler seviyesine gerilediği ve (.....) civarında sabit bayinin mağdur olduğu,
 - Sabit bayilerin pandemiyle birlikte kapanmasından sonra da Oyun Programı² hazırlanmaya devam ettiği ve liglerin açılmasıyla pek çok karşılaşmanın gerçekleştiği, canlı bahislerin toplam cironun % (.....)'ini oluşturduğu ancak sabit bayiler kısıtlamalar kalktıkça tekrar faaliyet göstermeye başladığında sabit bayi terminalleri üzerinden canlı maçların oynatılmasının çok güç olduğu,
 - Sabit bayilerin payının azalmasının hem işgücü kaybına hem de yasa dışı bahis oyunlarının yaygınlaşmasına neden olduğu,

² Oyun Programı, sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarının oynanabildiği spor müsabakalarını, müsabakaların tarih ve saatlerini, başlangıç bahis oranlarını, ilgili bahis talimatlarını, belli bir program için geçerli olabilecek özel koşulları ve müsabakalara ilişkin diğer bilgileri içeren programdır.

- İhale şartnamesi ve sözleşmesi çerçevesinde sabit bayilerin korunması amacıyla saha kanalında öncelikle bazı maçlar için MBS'nin düşürüldüğü, sonrasında 6 futbol ligi için bahis oranlarının yükseltildiği (kral oranlar verildiği), anılan programların STTB ile yapılan görüşmelerde alınan kararlar doğrultusunda gerçekleştirildiği,
- Yine sabit bayilerin mağduriyetinin engellenmesi adına iddaa.com'un elektronik bir platform olarak ihale şartnamesinde öngörüldüğü şekilde ŞANS GİRİŞİM tarafından kurulduğu, iddaa.com'a kayıt hususunda sabit bayiler için herhangi bir zorlamanın söz konusu olmadığı,
- ŞANS GİRİŞİM'in platforma dâhil olan sabit bayilerin STTB'den aldıkları %(.....) oranındaki bayilik komisyonu üzerinden %(.....) komisyon aldığı,
- Pandemiden itibaren iştirakçiler sanal bayilere yöneldiği için sektörde asimetrik bir yapı oluştuğu, ŞANS GİRİŞİM'in bu doğrultuda ürün bazında farklılaştırma yapmak üzere harekete geçtiği ve STTB ile bu noktada mutabık kaldığı, ürün farklılaştırmasının sadece futbol maçlarında altı ligde yapıldığı, ürün farklılaştırmasının öncelikle MBS'de, sonrasında Kral Oranlarla yapıldığı

hususları ifade edilmiştir.

(8) ŞANS GİRİŞİM tarafından gönderilen cevabi yazıda ise;

- Sanal ve sabit bayilerin STTB'nin bayileri olup doğrudan idare ile bayilik sözleşmesi imzaladıkları,
- iddaa markasının ve devlet güvencesinin sokaktaki yüzünün sabit bayiler olduğu, sabit bayilerin marka imajının ve bilinirliğinin artırılması noktasında kritik öneme sahip olduğu ve böylece doğrudan hasılatla etki edebildiği,
- iddaa bayiliğinin olmadığı alanların yasa dışı bahis faaliyetleri ile doldurulduğu,
- Sorumlu oyunculuk anlayışı prensiplerinin etkin bir şekilde uygulanması için belli seviyede gelir elde ederek iştirakçisine sağlıklı bir fiziki ortam sağlayan sabit bayilik ağına ihtiyaç duyulduğu,
- Pazar paylarında sanal bayiler lehine meydana gelen değişikliğin kamu otoritesinin kontrolünde pazara sunulan bir ürünün neredeyse tek bir sanal bayinin performansına bağlı kalınması riskini doğurabileceği,
- Sayıları yaklaşık 4.500 olan sabit bayilerin önemli bir istihdam yaratma potansiyeline sahip olduğu,
- STTB tarafından söz konusu uygulamalara onay verilmesiyle, kurumsal olarak çok büyüyen, iştirakçilerine yönelik kampanyalar, spor ve spor dışı sponsorluklar ile büyük rekabet avantajı yakalayan, gerek çevrimiçi ticaretin yaygınlaşması gerekse yeni dönemde iddaa'nın aldığı dinamik yapı nedeniyle ek rekabet avantajı yakalayıp ciro paylarını %(.....) ve üzerine taşıyan sanal bayilere karşı önemli derecede dezavantajlı konuma düşen ve çoğunluğu küçük ve orta ölçekteki esnaflardan oluşan sabit bayilik ağının tamamen yok olmasının önüne geçilmeye çalışıldığı,
- Ancak hâlihazırda geline nokta, atılan adımlara rağmen 2021 yılının ilk dokuz ayı içinde sabit bayilerin pazar payının ancak %(.....) seviyesine gelerek pandemi öncesi pazar payına dahi ulaşamadığı,
- Bir spor bahis operasyonunun sağlıklı şekilde yürütülebilmesi için sabit bayilerin pazar payının öncelikle %(.....)'ler seviyesine, sonrasında ise en azından %(.....) seviyelerine çıkması gerektiği

belirtilmiştir.

I.2.3. STTB ile Yapılan Görüşme

(9) Dosya kapsamında spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli bahis oyunlarına ilişkin düzenleyici ve denetleyici kuruluş olan STTB'nin hukuk müşaviri ve diğer yetkilileri ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmede aşağıdaki konulara değinilmiş ve bazı hususlar vurgulanmıştır:

- Spor müsabakalarına dayalı bahisler 2004 yılı öncesinde Spor Toto adı altında oynatılmaktadır. İddaa oyunu ise Türkiye'de 2004 yılında oynanmaya başlamıştır. İki oyun arasındaki temel fark, birinin müşterek bahis (Spor Toto) diğerinin ise sabit ihtimalli bahis (iddaa) olmasıdır. Bu iki oyun türü arasındaki temel ve en önemli fark; sabit ihtimalli bahis oyunlarında iştirakçinin oyunu oynarken ne kadar ikramiye kazanacağını tahmin edebilmesidir.

- İddaa oyunu 2004 yılında öncelikle sabit bayiler üzerinden oynanmaya başlamış; akabinde, en başta 2004 yılında bilyoner.com olmak üzere, diğer sanal bayiler tarafından da oynatılmaya başlanmıştır³.

- (.....). Anılan faaliyetler 2004'ten itibaren STTB tarafından Kamu İhale Kanunu'na tabi olmayan bir ihale usulüyle 10 yıllığına özel hukuk tüzel kişilerine ihale edilmek suretiyle STTB'nin gözetim ve denetiminde yürütülmektedir⁴.

- İddaa oyununda başbaya sıfatı 2004-2019 yılları arasında yapılan ihaleler sonucunda İnteltek İnternet Teknoloji Yatırım ve Danışmanlık Ticaret A.Ş.'ye (İNTELTEK) aitken; 2019'da yapılan ihaleye en düşük teklifi veren ŞANS GİRİŞİM'e geçmiştir.

- (.....).

- Sabit ihtimalli bahis oyunlarında idare ile başbaya arasında haftalık olarak mahsuplaşma yapılmaktadır. Toplanacak hasılat ve dağıtılacak ikramiye önceden belli olmadığı için bu oyunlarda riskin yönetilmesi kilit noktadır. Özellikle canlı bahis oynanan oyunlarda bu durum daha da belirginleşmektedir.

- Bahis oyunları oynatılırken, her bayiyeye eşit konumda bulunan idare olarak gözetilmesi gereken pek çok ilke bulunmaktadır. Bunlar arasında sorumlu oyunculuk ilkesi önem taşımaktadır. Bu ilke kapsamında hem yasadışı oynanan bahislerin önüne geçilmesi hem de iştirakçiler arasında bağımlılığın önlenmesi/azaltılması amaçlanmaktadır. Bahis oyunları ile hâlihazırda mevcut olan reklam, özendirme yasakları, oyunun oynatılmasında korunan yaş kriteri bu ilkenin somut görünümleridir.

- Yasadışı bahisle mücadele önem arz etmektedir. Zira yasadışı bahis vergilendirilemediği için, bahsi oynatanlar ve oynayanlar toplanan hasılat üzerinden yüksek ikramiye oranları ile bahis oynatılmaktadırlar. Bundan dolayı, hâlihazırda gerek sanal ortamda gerekse de geleneksel platformlarda yasadışı bahis yaygındır.

- Geleneksel platform, iddaa oyununun sokaktaki görünümüdür. Dolayısıyla hem marka imajının korunmasının gerekliliği hem de geleneksel platformun sanal ortama göre kontrolünün daha zor olmasından, geleneksel platformun korunması gerekmektedir.

³ 2006 yılında D Elektronik Şans Oyunları ve Yayıncılık A.Ş.'ye (nesine.com), 2009 yılında E Elektronik Bahis Oyunları A.Ş.'ye (oley.com), Misli Elektronik S Oyunları ve Yayıncılık A.Ş.'ye (misli.com), S Şans Oyunları A.Ş.'ye (tuttur.com) ve 2010 yılında Birebin Şans Oyunları A.Ş.'ye (birebin.com) sanal bayilik verildiği ifade edilmiştir.

⁴ STTB, sadece denetleyici değil, işi yürüten ve karar verici konumunda bulunduğunu ve teknik kısmı ihale ettiğini ifade etmektedir.

- 2019 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi neticesinde, sabit bayilerin cirosunda düşüş olmuştur. Bunun neticesinde sabit bayilik alma hususundaki isteksizlik sebebiyle, (.....) sabit bayi kurulamamıştır. Hâlihazırda (.....) civarında sabit bayi bulunmaktadır.

- Sabit bayiler hem iddaa markasının imajı hem de istihdam kaynağı olduğu için, idare tarafından korunması ve desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Başbaya ile STTB arasında yapılan sözleşmede, başbaya tarafından sabit bayilerin üye olabileceği bir elektronik platform altyapısının kurulup işletilebileceği hususu düzenlenmiştir. Bu kapsamda kurulan iddaa.com'un bir sanal bayi olmadığı belirtilmelidir. Zira iddaa.com'un sanal bayilerle tek ortak noktası, internet üzerinden oyun oynatabilme imkânını sunmasıdır.

- Kral fırsatlar, hem iddaa markasının imajı, hem de pek çok istihdam kaynağı olan küçük ve orta ölçekteki esnaf konumunda bulunan sabit bayileri mağdur etmemek için bilgimiz dahilinde oluşturulmuştur. Sabit bayilerde fiziken canlı bahis oynama imkânı çok zordur. Sanal bayiler dışında iddaa.com üzerinden çok kısıtlı bazı maçlarda da MBS1 özelliğiyle canlı bahis imkânı sunulmaktadır. Ancak bütün bu oyunların payı %(.....). Diğer sanal bayiler üzerinden aynı maçlar için MBS2 özelliğiyle canlı bahis imkânı sunulabilmektedir.

- Kral fırsatlar, sanal bayileri de mağdur etmemek adına bütün ürünlerde değil; sadece belli başlı ürünlerde sunulmaktadır. Bütün bu hususlara karşın, sabit bayilerde istenilen hasılat hedefine ve pazar payına ulaşamamıştır. Sanal bayilerin tüketicileri kendilerine çekmek için sundukları pek çok ürün bulunmaktadır. Bunlar arasında sosyal platformlar, çeşitli bonus uygulamaları, kupon paylaşma gibi ürünler bulunmaktadır. Bunların haricinde eğer sanal bayiler ile iddaa.com arasında herhangi bir dengesizlik olursa idare olarak bu duruma müdahale edilir. Kaldı ki kısa vadede böylesine bir dengesizliğin oluşması mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla kral fırsatların diğer sanal bayiler üzerinden de sunulması söz konusu olursa rekabet yine sabit bayiler ve iddaa.com aleyhine bozulur. Zira önceden "Bültenin Yükselenleri" uygulamasında tüm bayiler üzerinden yüksek oranlar sunulmuş olup bu uygulama sabit bayilerin pazar payını arttıramamıştır.

- Sanal bayiler ile sabit bayiler üzerinden oyun oynayan oyuncuların profillerinin farklı olduğu tahmin edilebilir. Zira her oyuncu bakımından, internet kullanım alışkanlıkları, kimlik bilgilerinin girilmesindeki tercihler gibi hususlar bu profili farklılaştırabilmektedir.

I.3. Sektöre İlişkin Bilgiler

- (10) Şans ve bahis oyunları sektörü, tamamen ya da kısmen şans faktörüne bağlı olarak kazanç elde etme olasılığını içeren oyunlardan oluşmaktadır. Bu oyunlar, kumarhanelerde oynatılan oyunlardan başlamak üzere kamu sektörü ve özel sektör tarafından sunulan çeşitli piyango ve bahis oyunlarına kadar uzanan çok geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Bununla birlikte, şans ve bahis oyunları sektöründeki ürünlerin, genel nitelikleri itibarıyla "şans oyunları" ve "bahis oyunları" şeklinde iki kategori altında incelenmesi mümkündür. Yatırılan belirli bir para karşılığında ödül veya ikramiye kazanma olasılığının tamamen şansa bağlı olduğu oyunlara, "şans oyunları" adı verilmektedir. Bu oyunlarda, kazanma olasılığı bütünüyle şans faktörüne bağlı olduğu için, katılımcıların oyun üzerinde kendilerini geliştirerek daha başarılı olma imkânları bulunmamaktadır. Bu tür oyunlar bilgi ve beceriyi gerektirmemekte, katılımcı ne yaparsa yapsın oyunun sonucu ondan bağımsız etkenler tarafından belirlenmektedir. Milli Piyango İdaresi (MPİ) tarafından oynatılan tüm oyunlar (milli

piyango biletleri, hemen-kazan kartları, şans topu, sayısal loto ve süper loto) şans oyununu niteliğindedir.

- (11) Şansın yanında katılımcının bilgi ve becerisinin de kazanma ihtimalini etkileyebildiği oyunlara ise genel olarak “bahis oyunları” denilmektedir. Bu oyunlarda, kişinin kazanma olasılığı yine şansa bağlı olarak gelişse de bazı görüşlere göre katılımcının kendini geliştirerek bu oyunlarda başarılı olma şansını artırabileceği kabul edilmektedir. Bahis oyunları grubu altında bulunan ve Türkiye Jokey Kulübü (TJK) ile Türkiye Varlık Fonu tarafından organize edilen at yarışları, diğer spor müsabakaları kapsamında oynanan bahis oyunlarından farklı bir kategoride değerlendirilmektedir. Spor müsabakalarına ilişkin olarak oynan bahis oyunları, kendi içinde “müşterek bahis oyunları” ve “sabit ihtimalli bahis oyunları” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Toplanan hâsılâtın önceden belirlenen bir ikramiye yüzdesinin, doğru sonucu tahmin eden katılımcılar arasında paylaştırıldığı bahis oyunlarına “müşterek bahis oyunları” denilmektedir. Bu oyunlarda, her durumda toplanan hasılatın⁵ sadece belirli bir oranı dağıtıldığı için bahis oynatıcısının herhangi bir riski bulunmamaktadır. Ülkemizde, TJK bünyesinde oynatılan tüm at yarışı oyunları ile Spor Toto, müşterek bahis oyunlarından biridir. Düzenlenen spor müsabakalarına ait sonuçların veya etkinliklerin tahmin edilmesi üzerine oynatılan ve katılımcılar arasından doğru sonucu tahmin edenlere önceden belirlenen bahis oranlarıyla ikramiye kazandıran bahis oyunlarına ise “sabit ihtimalli bahis oyunları” denilmektedir. Sabit ihtimalli bahis oyunlarının müşterek bahis oyunlarından en önemli farkı, dağıtılacak ikramiye tutarının toplanan hâsılâtı geçme ihtimalinin bulunmasıdır. Bu yönüyle, sabit ihtimalli bahis oyunlarında, bahis oynatıcısı da belirli bir riski üstlenmektedir. Ülkemizde futbol müsabakalarına ilişkin olarak STTB tarafından oynatılan “iddaa”, sabit ihtimalli bir bahis oyunudur. İddaa oyunu başta futbol müsabakaları olmak üzere, pek çok spor dalında oynanabilmektedir.
- (12) Şans ve bahis oyunları pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin donanımlı bir alt yapıya sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda söz konusu pazarda faaliyet gösteren bir teşebbüsün; bilet veya kupon satış, ikramiye kontrol, onaylama ve ödeme, dağıtım kanalları ve stok yönetimi, pazarlama desteği, kontrol, denetleme, şikâyetlerin takibi ve değerlendirilmesi için gerekli alt yapıya ve ayrıca bütün şans ve bahis oyunları işlevlerini gerçekleştiren merkezi oyun sistemine, iletişim ağına, terminallere, yazılımlara, gerekli diğer donanımlar ve çevre birimlerinden oluşan entegre yapıya da sahip olması gerekmektedir. Şans ve bahis oyunları sektörü, bir yandan devletler için önemli bir gelir kaynağı oluştururken diğer yandan toplumsal düzlemde birtakım sosyal problemlere yol açma riskini barındırmaktadır. Dolayısıyla, tüm dünyada şans ve bahis oyunları sektörü, kamu otoritelerinin sıkı düzenleme ve denetimine tabidir. Bunun sonucu olarak, ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, şans ve bahis oyunları sektöründeki arz ve talep, genel olarak sınırlandırılmış durumdadır. Tüm dünyada şans ve bahis oyunlarını oynatma hakkı ya kamu tekelinde ya da kamu tarafından imtiyaz verilen sınırlı sayıdaki özel kurum veya kuruluşların elinde bulunmakta, pazara yeni teşebbüslerin girmesi yasal olarak kısıtlandığından pazarlar genellikle tekel veya tekel benzeri bir yapı arz etmektedir.

⁵ 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun uyarınca hasılat, şans oyunlarının oynatılması karşılığı iştirakçilerden tahsil edilen tutardan Katma Değer Vergisi düşüldükten sonra kalan tutarı ifade etmektedir.

I.3.1. İlgili Mevzuat ve Düzenleyici Kurum

- (13) Şans ve bahis oyunları, sıkı denetim ve düzenlemelere tabi oldukları için, ilgili mevzuat ve regülatör kurumların denetimleri çerçevesinde oynatılmaktadır. Söz konusu tüm oyunların tabi olacağı esasları düzenleyen ortak mevzuat 13.04.2007 tarih ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hâsılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun'dur (5602 sayılı Kanun). Bunun yanında, spor müsabakalarına ilişkin bahisler özelinde 29.04.1959 tarih ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun (7258 sayılı Kanun) uyarınca, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığının bağlı kuruluşu STTB'nin spor müsabakalarına ilişkin bahis oyunları oynatma yetkisini bizzat kendi kullanabileceği gibi, kısmen veya tamamen özel hukuk tüzel kişilerine devredebileceği veya mal ve hizmet satın alma yoluna gidebileceğini düzenlenmiştir.
- (14) STTB, evvelden Spor Genel Müdürlüğü'ne bağlı bir birim olarak ve Spor Toto Teşkilat Müdürlüğü adı altında faaliyette bulunmakta iken, 22.02.2007 tarih ve 5583 sayılı Futbol Müsabakalarında Müşterek Bahisler Tertibi Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Kanun'un 8. maddesiyle adı STTB olarak değiştirilmiş; teşkilat yapısı, görevleri ve yetkileri ise aynı Kanun ile 29.04.1959 tarih ve 7258 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikler çerçevesinde, 7258 sayılı Kanun'un 2'nci ve devam eden maddelerinde düzenlenmiştir. 03.06.2011 tarih ve 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 31'inci maddesiyle 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu kapsamından çıkarılmış ve anılan kararnamenin aynı maddesi ile 29.04.1959 tarih 7258 sayılı Kanun ile tüzel kişiliği haiz, özel bütçeli olarak Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın bağlı kuruluşu haline getirilmiştir.
- (15) 4 Sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 448 sayılı maddesinde STTB'nin spor müsabakaları üzerine müşterek ve sabit ihtimalli bahis oyunlarını oynatma yetkisini haiz olduğu hususu düzenlenmiştir. STTB, kendisine tanınan bu yetki çerçevesinde Spor Toto oyunu ile "iddaa" oyununun marka ve isminin mülkiyeti ile kullanım hakkına sahiptir. 5738 sayılı Kanun uyarınca STTB, *"uzmanlık, ileri teknoloji ve yüksek maddî kaynak gerektiren, at yarışları hariç olmak üzere, spor müsabakaları üzerine sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarını düzenleme işine ilişkin merkezî bahis sistemi ve risk yönetim merkezinin kurulması ve işletilmesi ile başbayilik iş ve hizmetlerini özel hukuk sözleşmesi ile hâsılatan pay verilmesi modeliyle, özel hukuk tüzel kişilerine"* yaptırabilmektedir. Anılan faaliyetlerin yürütülmesine ilişkin düzenlemeler, 28.02.2009 tarih ve 27155 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği (Bahis Oyunları Yönetmeliği) ile anılan Yönetmeliğe dayalı olarak çıkarılan ve iddaa oyununun oynanmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen Sabit İhtimalli Bahis Oyunları (İddaa) Oyun Planıdır (Oyun Planı).
- (16) Yer verilen mevzuat dâhilinde, STTB, bahis oyunlarının kendi gözetim ve denetimi altında düzenlenmesi ile buna ilişkin her türlü izni verip sözleşmeyi yapmakla yetkilendirilmiştir. Bu kapsamda STTB, bahis oyunlarına yönelik mevzuata aykırı iş ve eylemlerin önlenmesi için gerekli denetimleri yapmakta ve tedbirleri almaktadır.
- (17) 21.02.2008 tarih ve 5738 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde STTB, anılan oyunun kullanım hakkını 2008 yılından itibaren özel hukuk tüzel kişilerine devretmektedir. Bu kapsamda 2008 yılında gerçekleştirilen 10 yıl süreli olarak imzalanan ihale sözleşmesinin süresi 28.08.2018 tarihinde sona ermiş fakat sözleşme süresi bir yıl uzatılmıştır. 28.08.2019 tarihinde sona eren sözleşme sonunda kesin hesap yapılmış

olup gerçekleşen ikramiye ile hedeflenen ikramiye arasındaki fark⁶ idare lehine olmak üzere başkanlık bütçesine kaydedilmiştir

- (18) 5738 sayılı Kanun uyarınca spor müsabakaları üzerine sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarını düzenleme işine ilişkin merkezî bahis sistemi ve risk yönetim merkezinin kurulması ve işletilmesi ile başbayilik iş ve hizmetlerinin özel hukuk sözleşmesi ile hâsıllattan pay verilmesi modeliyle, STTB tarafından özel hukuk tüzel kişilerine yaptırılmasına ilişkin olarak yapılan ihaleyi ŞANS GİRİŞİM kazanmıştır. Bu kapsamda STTB ile ŞANS GİRİŞİM arasında anılan işlerin yapılması için 28.02.2019 tarihinde 10 yıllığına STTB Teşkilat Başkanlığı Tarafından Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yaptırılmasına İlişkin Sözleşme (İDARİ SÖZLEŞME) imzalanmıştır. Anılan sözleşme uyarınca ŞANS GİRİŞİM 28.08.2019 tarihinden bu yana spor müsabakalarına dayalı müşterek ve sabit ihtimalli bahis oyunlarına ilişkin faaliyetleri münhasıran STTB adına yürütmektedir. ŞANS GİRİŞİM bu kapsamda iddaa markasının kullanım hakkını STTB'den devralmış olup, iddaa oyununa yönelik her türlü iş ve hizmeti STTB adına gerçekleştirmektedir.

1.3.2. İddaa Markası ve Oyunu ile iddaa.com Web Sitesi

- (19) İddaa markasının, isminin ve oyununun kullanım hakkı esasen STTB'ye ait olan, Türkiye piyasasına 2004 yılında girmiş sabit ihtimalli⁷ bir bahis oyunudur. STTB, iddaa oyununun markasının/isminin kullanım hakkını özel hukuk tüzel kişileriyle imzaladığı sözleşme süresi boyunca kullanılabilmektedir.
- (20) İddaa iştirakçilerinin iki temel satış kanalı üzerinden bahis oyunu oynayabildikleri görülmektedir. Bu kanallar, sayısı (.....)'ün üzerinde olan sabit bayiler ile 6 adet sanal ortam bayiinden (*nesine.com, bilyoner.com, tuttur.com, misli.com, oley.com, birebin.com*) oluşmaktadır⁸. Bahis Oyunları Yönetmeliği uyarınca sabit bayi, bahis terminali üzerinden sabit ihtimalli bahis oyunlarını, kayıtlı bir işyerinde oynatmak üzere yetkilendirilen ve bayilik ruhsatı verilen gerçek veya tüzel kişileri; sanal ortam bayi ise, sanal ortam altyapısı üzerinden sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarını oynatmak üzere bayilik ruhsatı verilen tüzel kişileri ifade etmektedir. Anılan yönetmelik kapsamında, sabit bayilerde bahis oynanması, iştirakçi tarafından kuponun doldurulup bayiye verilmesi ve bunun karşılığında bayi tarafından da iştirakçiye bilet verilmesi; sanal bayilerde ise ilgili elektronik platform üzerinden abone tarafından elektronik kuponun doldurulması ve sanal ortam bayi sisteminde ilgili kuponun işleme tabi tutulup, abonenin hesabına elektronik biletin kaydedilmesi suretiyle oynanmaktadır. Sanal ortam bayi üzerinden oynanan oyunlarda ikramiye kazanılması durumunda, abonenin başkaca herhangi bir işlem yapmasına gerek kalmadan hesabına yatırılmaktadır. Buna

⁶ Anılan kavramlar detaylı olarak aşağıdaki bölümlerde anlatılmıştır.

⁷ Bahis Oyunları Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinin (u) bendi uyarınca sabit ihtimalli bahis oyunları; yurt içinde ve yurt dışında tertiplenen spor müsabakalarına ait sonuçların veya etkinliklerin tahmin edilmesi esasına göre oynatılan ve iştirak edenler arasından doğru tahmin edenlere, önceden belirlenen bahis oranlarıyla ikramiye kazandıran oyunları ifade etmektedir.

⁸ Sabit ortamda oyun oynatılması, iştirakçilerin sabit bayiye giderek herhangi bir üyelik işlemi yapmadan terminalden aldıkları kuponları doldurması ve karşılığında bayiden biletlerini almaları, ikramiye kazanmaları durumunda bilet ve yaş tespiti için kimlik ibrazı mukabilinde kazandıkları tutarları bayiden teslim almaları şeklinde iken; sanal ortamda oyun oynatılması abonelerin öncelikle sanal ortam bayiine üyelik işlemlerini banka hesap ve kimlik bilgilerini girerek tamamlamaları, oyun oynadıkları elektronik kuponlarının sanal ortam bayi altyapısında işleme tabi tutulması ve elektronik bilet oluşturulması, abonenin ikramiye kazanması durumunda abonenin ilave bir işlemine gerek kalmaksızın sanal ortam bayiinin abonenin banka hesabına kazandığı ikramiye tutarını yatırması şeklinde gerçekleşmektedir.

karşın sabit bayi üzerinden oynanan biletlerden ikramiye kazanılması durumunda ise, ikramiyenin sabit bayiden fiziken alınması gerekmektedir.

- (21) Gerek sabit bayiler gerekse sanal bayiler faaliyetlerini, STTB ile en fazla on yılığına akdettikleri bayilik sözleşmesi çerçevesinde yürütmektedirler. Bu kapsamda bayilerin yürüttükleri faaliyet çerçevesinde idareden alacakları komisyon oranı, idare ile yaptıkları sabit bayilik sözleşmesi ve sanal ortam bayilik sözleşmesi çerçevesinde belirlenmektedir. Bu kapsamda her sabit ve sanal bayinin alacağı komisyon oranı değişebilmekte ve STTB tarafından yaptıkları sözleşmeler çerçevesinde belirlenmektedir.
- (22) ŞANS GİRİŞİM'in, aktarıldığı üzere iddaa oyununun marka/isim hakkını idare adına kullanırken, SÖZLEŞME kapsamında, idarenin onayı ile sabit bayilerin yararlanacakları, iştirakçilerin iddaa oyununu oynayabilecekleri ve ikramiye tahsil edebilecekleri bir elektronik platform (iddaa.com) oluşturabileceği öngörülmüştür⁹. Anılan platformun web ve mobil uygulamalar üzerinden kullanıma sunulduğu tarihler Tablo 1'den görülebilmektedir:

Tablo 1: İddaa oyunun çevrimiçi platformlardan oynanmaya başladığı tarihler

Platform	Altyapı Kurulumu	Oyun Oynama Özelliği
Web	28.08.2019	15.10.2019
Mobil Uygulamalar	Android	17.01.2020
	İOS	28.01.2020

Kaynak: ŞANS GİRİŞİM Tarafından Gönderilen Bilgi ve Belgeler

- (23) Platformun kurulum, işletim, güncelleme ve bakım maliyeti ŞANS GİRİŞİM'in sorumluluğundadır. Sabit bayilerin platforma katılım ve ayrılımlarının tamamen kendi inisiyatiflerinde olduğu; ancak anılan platforma katılım mukabilinde bayilik komisyon oranlarının %(.....)'ini ŞANS GİRİŞİM'e kullanım bedeli olarak ödeyecekleri SÖZLEŞME ile hüküm altına alınmıştır. Elektronik platformun kurulumu, işleyişi, sabit bayilerin bu platform üzerinden nasıl faaliyet göstereceği, ikramiye tahsilinin nasıl yapılacağı gibi usul ve esaslar STTB tarafından belirlenmektedir. İdarenin gerekli gördüğü takdirde anılan platformun kapatılmasına karar verebileceği gibi, ŞANS GİRİŞİM'in bu durumda hiçbir hak talebinde bulunmayacağı da düzenlenmiştir.
- (24) Aktarılanlar kapsamında iddaa.com platformunun da iddaa oyunun oynatılmasında olduğu gibi, idarenin sıkı denetim ve gözetimi altında işletildiği anlaşılmaktadır.

I.4. İlgili Pazar

- (25) Şans ve bahis oyunları bağlamında, her iki oyun türünün ortak yanı esasen parasal bir değer kazanılması veya kaybedilmesi üzerine kurulu olmasıdır. Bununla birlikte yukarıda ayrıntısına yer verildiği üzere, talep ikamesi bakımından iki oyun türü arasındaki temel ayrımın bahis oyunlarının belirli bir beceri ve bilgi düzeyine dayanmasına karşın, piyango gibi oyunların tamamen şans üzerine kurulu olmasından kaynaklandığı kabul edilmektedir. Temel olarak; at yarışları, spor müsabakalarına ilişkin bahis oyunları ve şans oyunları farklı mevzuatlarla düzenlenen farklı niteliklere sahip ürünler olarak ortaya çıkmakta ve bu hususlar, ilgili ürün pazarının tanımı bakımından belirleyici nitelik taşımaktadır. Ancak bu ürünlerin aynı pazarda yer alıp almadıklarının matematiksel olarak ortaya konulması tüketici tercihlerini açığa çıkaracak çalışmaların yapılmasını gerektirmekte olup iş bu dosya kapsamında yapılmamıştır.

⁹ Belirtilmelidir ki; ŞANS GİRİŞİM'in başbaya sıfatını almasından önce iddaa.com üzerinden iddaa oyunun oynanma özelliği bulunmamakta; anılan tarihten önce iddaa.com yalnızca bir bilgilendirme platformu olarak faaliyet göstermektedir.

- (26) Arz ikamesi perspektifinden bakıldığında ise, merkezi bir terminal üzerinden oynatılan şans ve bahis oyunlarının, gerekli program uyumlarının sağlanması halinde aynı makineler üzerinden oynatılmasının, diğer bir ifadeyle şans ve bahis oyunlarının teknik olarak bir arada sunulmasının mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, özellikle sabit ihtimalli bahis oyunlarında oynatıcı tarafından da riskin üstlenilmesi, bu oyunları oynatan teşebbüslerin, şans oyunu oynatan teşebbüslerden farklı olarak, risk analizine yönelik bir altyapıya sahip olmasını gerekli kılmaktadır.
- (27) MPİ tarafından oynatılan oyunları çekiliş sistemi ile oynananlar grubuna, STTB ve TJK tarafından oynatılan oyunları ise bahis sistemi ile oynananlar grubuna dâhil etmek mümkün olmakla birlikte, ilgili pazara ilişkin çeşitli yabancı otoritelerin kararlarında bahis oyunları ve şans oyunlarının ayrı pazarlar olarak tanımlanması gerektiğinin ifade edildiği de görülmektedir. Yine Fransız Rekabet Otoritesi'nin (*Autorité de la Concurrence/ AC*) 29.01.2014 tarihinde Fransa'da oynanan at yarışlarıyla alakalı olarak *GIE Pari Mutuel Urbain (PMU)* şirketi tarafından verilen taahhütle sonuçlanan 14-D-04 sayılı kararında, "AC'nin geçmiş tarihli kararlarıyla¹⁰ uyumlu olarak, at yarışları ile spor müsabakalarında oynanan bahis oyunlarının, oyuncunun bilgi ve yeteneğine dayalı oyunlar olduğu ve bu kapsamda yalnızca kazanma ihtimalinin matematiksel bir olasılığa dayalı olduğu şans oyunlarından farklılaştığı" belirtilmiştir¹¹. Bu kapsamda, at yarışlarının da spor müsabakalarına dayalı bahislerden farklılaştığı; zira oyuncunun at yarışlarına özel nitelikteki gazete, bülten gibi yayınları takip etmesini gerektirdiği, bunun yanında spor müsabakalarına dayalı bahis oyunlarının sunduğu ürünlerin de at yarışlarına ilişkin bahis oyunlarından daha fazla olduğu, oyuncu profilinin farklılaştığı, at yarışlarına olan talebin Dünya Kupası gibi dönemsel etkinliklere bağlı olarak artıp azalmadığı ifade edilmiştir¹².

I.4.1. İlgili Ürün Pazarı

- (28) Yukarıda yer verilen açıklamalardan da görülebileceği üzere şans ve bahis oyunlarının aynı ilgili ürün pazarında değerlendirilemeyeceği sonucuna ulaşılmaktadır. Diğer taraftan üzerinde durulması gereken bir diğer husus iddaa oynanabilen iki kanal olan geleneksel bayi kanalı ile dijital/sanal bayi kanalının birbirine ikame olup olmadığına ilişkindir. Dosya kapsamında edinilen bilgilerden, iddaa oyununu oynayanların (iştirakçi/abone) hem geleneksel kanal olan sabit/fiziki bayilerden hem de çevrimiçi/online kanal olan sanal bayilerden oynadıkları anlaşılmaktadır¹³. Gerek son dönem Kurul kararlarında, gerekse de yabancı rekabet otoritelerinin kararlarında, ilgili ürün pazarı tanımında geleneksel kanallar ile çevrimiçi kanallar arasında ayırım yapıldığı görülmektedir. AC'nin 20.01.2011 tarih ve 11-A-02 sayılı; 29.01.2014 tarih ve 14-D-04 sayılı kararında da aynı ayırımın gerek şans oyunları gerekse de at yarışları için yapılabileceği ifade edilmiştir. Bu kapsamda online ile geleneksel platformlar üzerinden böylesine bir ayırımın yapılma gerekçeleri şu şekilde sıralanmıştır:

- Dağıtım yollarının farklılığı: Çevrimiçi platform üzerinden oyuncuların sadece internet bağlantısıyla buldukları yerden 7/24 oynayabilmesi, sunulan ürünlerin geleneksel platforma göre daha çeşitli olması, buna karşın geleneksel platformdan oyun oynayabilmek için oyuncuların fiziken mekan değiştirmesinin ve sabit bayilerin açık

¹⁰ Anılan metinler, AC'nin 15.03.2000 tarih ve 00-D-50 sayılı kararı ile; 20.01.2011 tarih ve 11-A-02 sayılı görüşleridir.

¹¹ par. 41.

¹² par. 42-45.

¹³ İddaa oyununu sabit bayiler üzerinden oynayanlara iştirakçi; sanal bayiler üzerinden oynayanlara abone denilmektedir.

olduğu saatleri denk getirmesinin gerekmesi, sabit bayilerde her türlü ödeme metodunun da kabul edilmesi,

- Tüketicilerin profillerinin ve ihtiyaçlarının farklılığı: Çevrimiçi platform üzerinden oynayan oyuncuların daha genç olması ve geleneksel platform üzerinden oynayanlar gibi bir araya gelme ve sosyal, kültürel paylaşım yapma ihtiyacının bulunmaması,

- Üyelik ve oyun süreçlerinin farklı olması: Geleneksel kanal üzerinden bilet alınması suretiyle anında oyun oynanabilmesi; buna karşın çevrimiçi platform üzerinden üyelik ve oyun oynamanın daha uzun formalitelere bağlı olması.

- (29) Benzer bir durumun ülkemiz açısından da geçerli olduğu değerlendirilmektedir. Dolayısıyla geleneksel platform üzerinden oynanan spor müsabakalarına dayalı bahis oyunları ile çevrimiçi platform üzerinden oynananların ayrı ürünler olduğu kabul edilmektedir. Bununla beraber iddaa.com'un kurulması ve fiziki bayileri çevrimiçi platforma entegre etmesi ile beraber geleneksel kanaldaki fiziki bayilerin sanal bayilerle ikame oranının yükseldiği değerlendirilmektedir. Bununla birlikte anılan durumunun, fiziki bayilerle iddaa.com'u sanal bayilerle tam anlamıyla eşit rakip konumuna getirmediği değerlendirilmektedir.
- (30) Bu kapsamda ilgili ürün pazarının tespitinde talep ikamesi kriteri bakımından, iddaa.com web sitesi üzerinden hem müşterek bahis olan Spor Toto oyunu hem de sabit ihtimalli bahis oyunu olan iddaa oyununun oynanabildiğinden hareketle, iki oyun türü arasında iştirakçi açısından fark olup olmadığının da göz önüne alınması gerekmektedir. Müşterek bahis oyunlarında, sadece oyundan elde edilecek ikramiyenin oranı daha önceden belirlenmekte; elde edilecek hasılat daha önceden bilinemediği için, iştirakçiler kazanacakları ikramiyeyi önceden bilememektedirler. Buna karşın sabit ihtimalli bahis oyunlarında, bahis oranları önceden belirlendiği için iştirakçiler kazanacakları ikramiyeyi önceden bilebilmektedirler. Bunun yanında SSTB tarafından, iddaa oyununun lanse edildiği günden itibaren Türkiye şans ve bahis oyunları pazar payında liderliği yakaladığı ve STTB'nin elde ettiği gelirin % (.....)'unun iddaa oyunundan kaynaklandığı da ifade edilmiştir.
- (31) Arz ikamesi bakımından ise, ŞANS GİRİŞİM'in iddaa.com'un elektronik altyapısını hem Spor Toto oyunları hem de iddaa oyunu için kurup işletebildiği göz önüne alındığında, ŞANS GİRİŞİM için her iki ürünün web sitesi üzerinden sunulması bakımından bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.
- (32) Diğer yandan, mevcut dosya bakımından, detaylı bir pazar tanımı yapmanın raporun sonucuna herhangi bir etkisi olmaması nedeniyle, işbu dosya çerçevesinde ilgili ürün pazarının belirlenmesine gerek bulunmamıştır. Bununla birlikte tespitler, çevrimiçi platform üzerinden spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli bahis oyunlarına ilişkin ürünler dikkate alınmak suretiyle yapılmıştır.

I.4.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (33) İlgili ürün pazarını oluşturan ürünlerin ülke içinde rekabet şartlarının bölgesel olarak farklılaşmasına neden olacak bir unsurun bulunmaması nedeniyle ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak ele alınmıştır. Diğer yandan, işbu kararda varılan sonucu değiştirmemesi nedeniyle kesin bir pazar tanımlamasına gerek görülmemiştir.

I.5. Değerlendirme

- (34) Başvuru sahibinin iddiaları incelendiğinde şikâyetin konusunun, spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli bahis oyunlarında ŞANS GİRİŞİM'in iddaa.com üzerinden sabit

bayiler lehine, sanal bayiler aleyhine ayrımcılık teşkil eden üç adet hususa ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Bunlar, iddaa.com üzerinden oynanan bahislerde,

- MBS sınırlamasının diğer sanal ortam bayilerine göre daha düşük tutulması (Kral MBS/düşük MBS),
- Bahis oranlarının diğer sanal ortam bayilerindeki bahis oranlarına göre daha yüksek belirlenmesi (Kral Oran),
- Bazı spor müsabakalarında canlı bahis oynanmasına imkân sağlanırken, diğer sanal bayiler üzerinden aynı karşılaşmalar için bu imkânın sağlanmaması hususlarına ilişkindir.

- (35) İddaa.com üzerinden sunulan ve şikâyet konusu olan bütün iddialar, “Kral Fırsatlar” olarak adlandırılmaktadır. ŞANS GİRİŞİM’in Kral Fırsatlar’ı diğer sanal bayilere sunmayarak iddaa.com’u rekabette öne çıkarmak istediği ve bu suretle rakiplerinin faaliyetlerinin zorlaştırıldığı ileri sürülmektedir.
- (36) Anılan iddialar esasen, 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesinin birinci fıkrasındaki “*Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması hukuka aykırı ve yasaktır.*” hükmü ve ikinci fıkrasının (b) bendinde tadadi olarak kötüye kullanma hallerinden biri olarak düzenlenen “*Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması*” hükmü çerçevesinde değerlendirilmiştir.
- (37) 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesi çerçevesinde bir ihlalin tespiti için, ikisi olumlu biri olumsuz olmak üzere, üç koşulun kümülatif varlığı gereklidir. Bunlar, incelenen teşebbüsün hâkim durumda olması, teşebbüsün inceleme konusu davranışlarının kötüye kullanma teşkil etmesi, kötüye kullanmanın tespit edilmesi halinde teşebbüsün davranışlarını gerçekleştirmede haklı gerekçesinin bulunmamasıdır. Bu kapsamda dosya konusu iddialar da bu sistematik çerçevesinde değerlendirilecektir. Bir başka deyişle, dosya kapsamında öncelikle hâkim durum, sonrasında kötüye kullanma, nihayetinde haklı gerekçe değerlendirmeleri yapılmıştır.

I.5.1. Hâkim Durum Değerlendirmesi

- (38) 4054 sayılı Kanun’un tanımlar başlıklı 3. maddesinde hâkim durum, “*belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü*” olarak tanımlanmıştır. Teşebbüsün hâkim durumda olup olmadığının anlaşılması için birçok faktörün değerlendirilmesi, pazarın ve teşebbüsün yapısının ele alınması gerekmektedir. Bu kapsamda hâkim durumda olduğu iddia edilen teşebbüsün pazardaki gücü, rakip teşebbüslerin pazara giriş veya genişlemeleri önündeki engellerin varlığı, alıcıların pazar gücü ve pazardaki rekabetin durumu gibi kriterler değerlendirilmelidir.
- (39) Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Davranışlarına İlişkin Kılavuz’da (Hâkim Durum Kılavuzu), incelenen teşebbüsün hâkim durumunun varlığına ilişkin göstergelerden birisinin ilgili pazara girişin önündeki engeller olduğu açıklamasına yer verilmiştir. Bu engeller, kamu tekelleri, yetkilendirme ve lisanslama, fikri mülkiyet hakları gibi yasal ve idari engellerden ileri gelebilmektedir.
- (40) Yukarıda da aktarıldığı üzere dosya kapsamında edinilen bilgiler çerçevesinde, Türkiye’de şans ve bahis oyunlarının diğer ülkelerdeki gibi devlet tekelinde veya

devletin sıkı denetim ve gözetimi altında yürütüldüğü anlaşılmıştır. Bu doğrultuda ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde Türkiye’de bahis oyunlarına ilişkin organizasyonlarını devlet 2004 öncesinde kendi eliyle yürütmekteyken; 2004 yılından itibaren anılan faaliyetler devletin denetimi altında özel hukuk tüzel kişileri vasıtasıyla yürütülmeye başlanmıştır. Bu kapsamda idare, STTB tarafından Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yaptırılmasına İlişkin İdari Şartname (İDARİ ŞARTNAME) hazırlanmakta ve akabinde İDARİ ŞARTNAME’nin konusunu oluşturan ihaleyi kazanan “yüklenici” sıfatını haiz özel hukuk tüzel kişisi ile İDARİ SÖZLEŞME imzalanmaktadır. 2019 yılında yapılan ihaleyi ŞANS GİRİŞİM kazanmıştır. Bu vesileyle yüklenici sıfatını almış olmasından dolayı İDARİ SÖZLEŞME ile sorumluluğu kapsamında olan iş ve işlemleri idare adına gerçekleştirmektedir. Bu doğrultuda ŞANS GİRİŞİM, bahis oyunlarını düzenleme işine ilişkin merkezî bahis sistemi ve risk yönetim merkezinin kurulması ve işletilmesi ile başbayilik iş ve hizmetleri alanında tekel konumundadır.

- (41) Diğer taraftan bahis oyunlarının oynatılması alanında ise sabit bayilere çevrimiçi oyun oynatabilme imkanı tanıyan iddaa.com’un kullanım hakkı yine münhasıran ŞANS GİRİŞİM’e aittir. Zira sabit bayiler İDARİ SÖZLEŞME kapsamında kurulan elektronik platformdan ancak ŞANS GİRİŞİM ile sözleşme imzalayarak faydalanabilmektedirler. Bu doğrultuda ŞANS GİRİŞİM’in hem bahis oyunlarının düzenlenmesi için gerekli sistemlerin kurulması/altyapının hazırlanması hem de bu oyunların oynatılması alanlarında önemli bir konumunun olduğu söylenebilmektedir.
- (42) İlaveten yukarıda aktarıldığı üzere Türkiye’de spor müsabakalarına dayalı bahis oyunlarının oynatılması, sıkı yasal ve idari engellere tabidir. Başka deyişle anılan faaliyetler, idarenin sözleşmeleri çerçevesinde, yine idarenin gözetim ve denetimi altında yapılmaktadır. Bu doğrultuda anılan pazara girişin önünde engellerin bulunduğu söylenebilecektir. Ayrıca, bahis oyunlarının düzenleyicisi olarak ŞANS GİRİŞİM’in üst pazarda, bahis oyunlarının oyunculara ulaştırılmasını sağlayan sabit ve sanal bayilerin de alt pazarda yer aldığı, bu yönüyle ŞANS GİRİŞİM’in tedarik zincirinde sabit ve sanal bayilerden farklı bir seviyede yer aldığı göz önünde bulundurulması gerekmektedir.
- (43) Diğer taraftan, raporda varılan sonucu değiştirmemesi ve ilgili pazarın konusunu oluşturan ürünlerin *sui generis* niteliği¹⁴ dolayısıyla, hâkim duruma yönelik kesin bir tespit yapılması yerine ŞANS GİRİŞİM’in hâkim durumda olduğu varsayımı ile kötüye kullanma analizi yapılmasının yerinde olduğu değerlendirilmektedir.

I.5.2. ŞANS GİRİŞİM’in Ayrımcılık Yoluyla Hâkim Durumunu Kötüye Kullandığı Yönündeki İddiaların Değerlendirilmesi

- (44) Şikâyet konusu iddialardan ilk ikisinin (Kral Oran ve düşük MBS) birbiriyle yakından ilişkili olması sebebiyle öncelikle ilk iki iddia bir arada, akabinde son iddia, gerek teorik çerçeve gerekse de ilgili mevzuat çerçevesinde değerlendirilmiştir.
- (45) Şikâyet konusu iddialar, sabit ihtimalli bahis oyunlarına ilişkin teknik tabirler olduğundan, öncelikle anılan hususların neyi işaret ettiği açıklanmalıdır. Kral Oran, belirlenen bazı maçlar için bahis oynayan bir kişinin, ilgili maçlar özelinde iddaa.com üzerinden bahis oynaması durumunda diğer sanal bayilerden alacağı ikramiyeden daha yüksek oranda ikramiye kazanabilmesini sağlamaktadır. Örneğin, iddaa.com üzerinden Kral Oran belirlenen Beşiktaş-Fenerbahçe maçında bahis oranı 3,80 iken;

¹⁴ Kesin bir ilgili ürün pazar tanımı yapılmamasıyla aynı doğrultuda olarak, iddaa.com ile diğer sanal bayilerin tam anlamıyla eşit konumda bulunmadıkları değerlendirilmektedir.

diğer sanal bayilerde bu oranın 3,60 olarak belirlendiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla Beşiktaş-Fenerbahçe maçı için 1000 TL bahis yapmak isteyen kişi iddaa.com üzerinden bahis oynarsa 3800 TL kazanabileceken; diğer sanal bayileri tercih etmesi durumunda 3600 TL kazanabilmektedir.

- (46) Kral MBS/düşük MBS'nin önemi ise, bir kupon üzerinden oyun oynayabilmek için gereken maç/oyun sayısını azaltmasıdır. Bir kuponun geçerli olabilmesi için, kombinasyonlarda yer alan en büyük MBS değeri kadar maç/oyun kuponda yer almalıdır. Somutlaştırmak gerekirse, bir kupon için MBS2 koşulu varsa bahsin geçerli olabilmesi için en az iki farklı maçın kupona yazılması gerekmektedir; MBS1 koşulu varsa tek maçla dahi kupon geçerli olmaktadır. Dolayısıyla düşük MBS, ikramiye kazanmak için daha düşük risk alındığına işaret eden bir koşuldur.
- (47) Daha önce de ifade edildiği üzere, Kral Oran ve Kral MBS birbiriyle yakından ilişkili hususlardır. Zira 5738 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendinde "merkezi bahis sisteminin kurulması ve işletilmesi"¹⁵ ile "merkezi bahis sistemine bağlı olarak çalışacak risk yönetim merkezinin kurulması ve işletilmesi"¹⁶ yükleniciye yaptırılabilir iş ve işlemler arasında sayılmıştır. Bu hususlar ayrıca, idare tarafından hazırlanan ihale dokümanlarında¹⁷ da yüklenici/başbayinin yetki ve sorumlulukları arasında düzenlenmiştir. Anılan hususlar İHALE ŞARTNAMESİ'nde de düzenlenmiştir. TEKNİK ŞARTNAME'de detaylı olarak hangi risk yönetimi faaliyetlerinin yüklenici tarafından gerçekleştirileceği de açıklanmıştır. Buna göre, idarenin onayı ile oyun programlarının oluşturulması oyun programlarında yer alan her bir etkinlik için bahis katsayılarının ve minimum bahis sayılarının belirlenmesi ŞANS GİRİŞİM'in yetki ve sorumluluğundadır.
- (48) ŞANS GİRİŞİM, İDARİ SÖZLEŞME çerçevesinde, "hasıllardan pay alınması" modeline göre, sabit ihtimalli bahis oyunlarının oynatılması karşılığında elde edilen hasıllardan %(...) oranında pay almaktadır. Şikâyet dilekçesinde ŞANS GİRİŞİM'in iştirakçileri iddaa.com'a yönlendirmesi yönündeki temel motivasyonunun da bundan kaynaklandığı belirtilmiştir.
- (49) Kral Oran ve Kral MBS'ye ilişkin iddialar, öncelikle ayrımcılık teşkil eden davranışlara ilişkin teorik çerçevede incelenmiş ve sonrasında ŞANS GİRİŞİM'in bu noktada herhangi bir motivasyonunun/ayrımcılık yapma niyetinin bulunup bulunmadığı değerlendirilmiştir.
- (50) Genel olarak ifade edildiği üzere ayrımcılık eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak yapılabilmektedir. Bu kapsamda ayrımcılık konusu davranışlar fiyata ilişkin olabileceği gibi, fiyat dışında farklı koşullar uygulamak da ayrımcılık kapsamında değerlendirilebilmektedir.
- (51) Literatürde, yöneltildiği taraflara göre ayrımcılığın birincil seviye zarar doğuran ayrımcılık ve ikincil seviye zarar doğuran ayrımcılık olarak ikiye ayrıldığı görülmektedir.

¹⁵ İDARİ SÖZLEŞME kapsamında merkezi bahis sistemi, ana sistem ve kurtarma sistemi olmak üzere iki bölümden meydana gelen, tüm bayilerden gelen bilgilerin toplandığı, işlendiği ve depolandığı, yüksek kapasite ve işlem gücüne sahip yedekleme özelliği bulunan donanımların bütünü'nün oluşturduğu sistemi ifade etmektedir.

¹⁶ İDARİ SÖZLEŞME kapsamında risk yönetim merkezi, sabit ihtimalli bahis oyun programlarında yer alan etkinliklere ilişkin bahis oranlarının belirlenmesi, güncellenmesi ve bahis işlemlerinin takibi gibi faaliyetlerin yürütüldüğü merkezi ifade etmektedir.

¹⁷ İhale dokümanı, ihale konusu iş ve hizmette idari şartname, teknik şartname, sözleşme tasarısı, şartname ekinde yer alan standart formlar ile gerekli diğer belge ve bilgileri içermektedir.

Birincil seviye zarar doğuran ayrımcılık, hâkim durumdaki teşebbüsün rakiplerine karşı olan ayrımcı davranışlarını kapsamakta ve genelde rekabet karşıtı etki doğurduğu kabul edilmektedir. Öte yandan, ikincil seviye zarar doğuran ayrımcılık, hâkim durumdaki teşebbüsle arasında rakiplik ilişkisi bulunmayan müşterilere karşı yapılan davranışları içermektedir. İşbu dosya özelinde ayrımcılık iddiaları da ikincil seviye ayrımcılık bağlamında değerlendirilmiştir. Rekabet hukukunda rakip teşebbüsler, aynı ürün pazarında faaliyette bulunan veya bulunma potansiyeline sahip olanlardır. Ürün pazarı, anlaşma konusu mal veya hizmetler ile alıcı açısından ürün özellikleri, fiyatları ve kullanım amaçları bakımından bunlarla değiştirilebilir ya da bunları ikame edebilir kabul edilen mal veya hizmetleri kapsamaktadır.

- (52) Ayrımcılığın hâkim durumun kötüye kullanılması kapsamında ihlal olarak kabul edilmesi için, genel anlamda i) farklı uygulamada bulunulan alıcıların/işlemlerin/edimlerin eşit durumda olması, ii) uygulamanın rekabetçi dezavantaj yaratması koşulları aranmaktadır. Bu noktada önemle belirtilmelidir ki; davranışın kötüye kullanma teşkil etmesinin akabinde yapılan haklı gerekçe analizi, rekabetçi dezavantaj yaratıldığına ilişkin analiz ile eşdeğer değildir. Zira rekabetçi dezavantaj yaratıldığına ilişkin analiz, teşebbüslerin daha yüksek fiyat ödeyerek veya daha kötü anlaşma koşullarına tabi olarak daha dezavantajlı konuma düşmelerine ilişkindir.
- (53) İfade edildiği üzere, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendine ilişkin davranışlar bağlamında incelenmesi gereken ilk husus; inceleme konusu edimlerin/alıcıların eşit sayılıp sayılmayacağıdır. Buna ilişkin, Avrupa Kömür Çelik Topluluğu döneminde verilen bir kararda¹⁸, eşit işlem/alıcı şu şekilde tanımlanmıştır: *“Eğer rakip alıcılara işlem yapılıyorsa, işlem benzer veya aynı ürünleri kapsıyorsa ve diğer ticari özellikleri önemli ölçüde değişiklik arz etmiyorsa, eşittir”*.
- (54) ŞANS GİRİŞİM'in sanal bayilerle rakip olup olmadığı hususunun tespiti noktasında teşebbüsün sahip olduğu birden fazla görev/yetki bakımından değerlendirme yapılmalıdır. Öncelikle teşebbüsün Başbayaı sıfatı dikkate alındığında gerek STTB adına yetki ve sorumluluk sahibi olması gerekse sabit ve sanal bayilere eşit mesafede bulunması gerekliliğinden hareketle ŞANS GİRİŞİM'in başbayaı sıfatıyla sanal bayilerle rakip olmadığı söylenebilmektedir. Bir başka deyişle ŞANS GİRİŞİM başbayaı sıfatı altında bahis oyunları oynatmamakta, bu oyunların altyapısını hazırlamakta ve oyun oynatılması sürecinde çeşitli görevler üstlenmektedir. Dolayısıyla sanal/sabit bayiler ile bahis oyunlarının oynatılması yönünden rakip olmamaktadır. Diğer taraftan teşebbüs aynı zamanda İDARİ SÖZLEŞME kapsamında iddaa.com'u kullanma hakkına sahip olup altyapısını kurduğu bu platformu aynı zamanda işletmektedir. Dolayısıyla ŞANS GİRİŞİM'in iddaa.com yönünden diğer sanal bayilerle rakip olup olmadığı hususu incelenmelidir. Zira ifade edildiği üzere iddaa.com ile sanal bayiler, iddaa oyununu çevrimiçi platformdan oynatabilme imkânını tüketicilere sunmaktadır.
- (55) İddaa.com ile diğer sanal bayilerin rakip konumda bulunup bulunmadıklarının değerlendirilmesi noktasında söz konusu eşit işlem/alıcı tanımı yol gösterici olabilecektir. “İlgili Pazar” başlığı altında değinildiği üzere, geleneksel platform olan sabit bayiler ile çevrimiçi platformda hizmet sunan sanal bayiler arasındaki dağıtım yollarının farklılığı, tüketici profil ve ihtiyaçlarının farklılığı, üyelik ve oyun süreçleri ile ikramiye tahsil usullerinin farklılığından dolayı, sabit bayilerle sanal bayilerin sundukları

¹⁸ Decision 30-53 of the High Authority, J 1953 L 6/111. Orijinal metin: *“transactions are comparable if they are concluded with competing purchasers, involve the same or similar products and their other relevant commercial features do not essentially differ.”*

hizmetin birbiriyle ikame/rakip olmadıkları değerlendirilmektedir. Ayrıca STTB tarafından da iddaa.com'un bir sanal bayi olmadığı ve sanal bayi gibi faaliyet göstermediği hususu da vurgulanmıştır. Bunun yanında iddaa.com web sitesinin niteliği hakkında dosya kapsamında edinilen bilgiler doğrultusunda, anılan site adeta sabit bayileri iştirakçilerin ayağına getiren bir platform olarak hizmet vermekte; buna karşın, çevrimiçi ortamda bahis oynanabilmesi ve sabit bayiye gitme zorunluluğunu kaldırması gibi özelliklerinden dolayı, sabit bayiler ile sanal bayiler arasında bir konumda bulunmaktadır. Her halükarda her iki platformun ortak noktası, iddaa oyununun çevrimiçi olarak oynanabilmesidir. Dolayısıyla tüketicilere istedikleri kanaldan çevrimiçi iddaa oynama seçeneğini sunmaktadırlar.

- (56) İddaa.com ile diğer sanal bayilerin rakip olup olmadıkları hususu, eşit işlem/alıcı tanımındaki benzer veya aynı ürünlerin işlem konusunu oluşturup oluşturmadığı hususuna da açıklık getirmektedir. Zira ifade edildiği üzere rekabet hukuku bağlamında rakip, aynı ürün pazarında faaliyette bulunan veya bulunma potansiyeline sahip olanlardır. Eşit işlem/alıcı tanımında son bakılması gereken ise, inceleme konusu işlemlerin ticari koşullarıdır. İddaa.com ile diğer sanal bayilerin kurulmalarında güdülen amaç, imzalanan sözleşmeler ve faaliyet gösterirken tabi oldukları sözleşme hükümleri birbirinden farklıdır. Yukarıda ifade edildiği üzere iddaa.com, Covid-19 pandemisi sebebiyle pazar payları %(.....)'lerin altına düşen sabit bayileri ihya etmek üzere oyun oynanabilme özelliği ilave edilmiş olan bir elektronik platformdur. Bunun dışında, üyelik, hesaba para yatırma, ikramiye tahsili gibi hususlarda her iki platform arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır¹⁹. Son olarak, sanal bayiler kendi nam ve hesaplarına ticari faaliyette bulunmakta iken; iddaa.com platformu başlı başına ticari faaliyet yürütmemekte ve fakat platforma üye olan sabit bayilerin bizatihi kendi nam ve hesaplarına ticari faaliyet yürütmektedirler.
- (57) Yukarıda aktarılanlar neticesinde, iddaa.com ile diğer sanal bayilerin aynı konumdaki alıcılar olmadıkları ve dolayısıyla aynı işleme tabi olmadıkları değerlendirilmektedir. Dolayısıyla ayrımcılık iddialarında değerlendirilmesi gereken diğer hususların ayrıca ele alınmasına gerek bulunmasa da; dosya kapsamında her türlü şüphenin bertaraf edilmesi amacıyla, uygulamanın rekabetçi dezavantaj yaratıp yaratmadığının da irdelenmesinde fayda görülmektedir.
- (58) Komisyon özellikle ikinci derece ayrımcılığın birtakım durumların bir arada veya olayın özelliğine göre bazılarının bulunması halinde, ihlal olabileceğine karar vermektedir. Bunlardan ilki, alıcıların hâkim durumdaki teşebbüs ile anlaşma yapmaktan başka yolunun bulunmamasıdır. İkincisi, bir teşebbüsün diğerlerine göre bariz oranda fazla ücret ödemesinde olduğu gibi, ayrımcılığın apaçık belli olmasıdır. Üçüncüsü, ayrımcılığın kayda değer bir süre boyunca devam ediyor olmasıdır. Dördüncüsü, hâkim durumdaki teşebbüsün sunduğu hizmet veya ürünlerin alıcıların maliyetlerinin büyük bir kısmını teşkil etmesidir. Beşincisi, ikincil seviye ayrımcılığın birincil seviyedeki ayrımcılığa eşlik etmesidir²⁰.

¹⁹ Sabit ortamda oyun oynatılması, iştirakçilerin sabit bayiye giderek herhangi bir üyelik işlemi yapmadan terminalden aldıkları kuponları doldurması ve karşılığında bayiden biletlerini almaları, ikramiye kazanmaları durumunda bilet ve yaş tespiti için kimlik ibrazı mukabilinde kazandıkları tutarları bayiden teslim almaları şeklinde iken; sanal ortamda oyun oynatılması abonelerin öncelikle sanal ortam bayiine üyelik işlemlerini banka hesap ve kimlik bilgilerini girerek tamamlamaları, oyun oynadıkları elektronik kuponlarının sanal ortam bayi altyapısında işleme tabi tutulması ve elektronik bilet oluşturulması, abonenin ikramiye kazanması durumunda abonenin ilave bir işlemine gerek kalmaksızın sanal ortam bayiinin abonenin banka hesabına kazandığı ikramiye tutarını yatırması şeklinde gerçekleşmektedir.

²⁰ O'Donoghue ve PADILLA, s. 578.

- (59) Son dönem AB ve Kurul uygulamalarında, hâkim durumdaki teşebbüsün davranışlarının değerlendirilmesinde şekil yerine etki temelli yaklaşım²¹ benimsenmektedir. Literatürde var olan iki tür etki temelli yaklaşımın ortak noktası, rekabet karşıtı zararın oluşmasında tüketici zararının referans noktası olarak alınmasıdır. Bir diğer deyişle bu yaklaşımlar rakipleri değil; rekabetin korunmasını amaç olarak belirlemektedir. Hâkim Durum Kılavuzu'nun 25. paragrafında da şu ifadeler geçmektedir: "... Rekabet karşıtı piyasa kapama, hâkim durumdaki teşebbüsün davranışları sonucunda tüketicilerin zararına olacak şekilde mevcut ya da potansiyel rakiplerin arz kaynaklarına veya pazarlara ulaşımının zorlaştırılması ya da engellenmesidir. Tüketici zararı, fiyat artışı, ürün kalitesindeki ve yenilik düzeyindeki düşüşler, mal ve hizmet çeşitliliğinde azalışlar şeklinde gerçekleşebilir." Bunun yanında 22. paragrafta ise "... Kötüye kullanma, hâkim durumdaki teşebbüslerin sahip oldukları pazar gücünün avantajından faydalanarak doğrudan ya da dolaylı olarak tüketici refahını azaltması muhtemel davranışlarda bulunmaları olarak tanımlanabilir..." Bu doğrultuda sonuca ulaşırken; rekabetçi süreç bakımından mevcut/muhtemel zarara yol açılıp açılmadığı ve tüketicilerin inceleme konusu davranışlar neticesinde zarar görüp görmediği araştırılmalıdır.
- (60) Ayrımcı uygulamaların rakipler nezdinde rekabetçi dezavantaj yaratıp yaratmadığı hususunda birden çok perspektif benimsenebilmektedir. Bu analiz her olayın kendi özellikleri çerçevesinde değerlendirilmelidir²². Dosya konusu şikâyette rekabetçi dezavantajın, kral fırsatların sanal bayilere sunulmaması sebebiyle sanal bayilerin önemli gelir kayıpları yaşaması, tüketici açısından ise tercihlerinin sınırlandırılması suretiyle yaratıldığı öne sürülmüştür.
- (61) Dosya kapsamında edinilen bilgilerden, iddaa.com üzerinden 15.10.2019 tarihinden itibaren bahis oynanmaya başlamasıyla, hem iştirakçilerin bahis oynamak için tercih edebilecekleri seçeneklerin çoğaldığı, hem de sabit bayilerin açık olduğu saatlere bağlı kalınmadan bahis oynayabilme imkanlarının doğduğu anlaşılmıştır. Bunun dışında Kral Fırsatlar'ın sunulmaya başlamasıyla, hem tüketicilerin daha düşük MBS ile daha az riske girmeleri sağlanmış hem de Kral Oran ve Canlı Bahis ile daha dinamik ve kazançlı bahis yapmalarına imkân tanınmıştır.
- (62) İddaa.com ve Kral Fırsatlar'ın tüketici nezdinde yarattığı etkiler akabinde, sanal bayiler üzerinde yarattığı etkilere de değinilmesi gerekmektedir. Her bir sabit ve sanal bayinin bayilik sözleşmesini ŞANS GİRİŞİM ile değil, STTB ile imzaladığı belirtilmelidir. Bu kapsamda her bir sanal bayinin faaliyet göstermesinden kaynaklı olarak aldığı komisyon, STTB ile arasında imzaladıkları bayilik sözleşmesi çerçevesinde belirlenebilmektedir²³. İkinci olarak, STTB'den, ŞANS GİRİŞİM'den ve sanal bayilerden elde edilen bilgiler çerçevesinde, Tablo 2 ve Tablo 3'ten de görüleceği üzere, gerek ŞANS GİRİŞİM'in başbayilik faaliyetlerini yürüttüğü, gerekse de Kral Fırsatlar'ın iddaa.com üzerinden sunulmaya başladığı tarihlerden beri, sanal bayiler üzerinden elde edilen hasılatın iddaa.com üzerinden elde edilen hasılatın yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

²¹ "Etki temelli yaklaşım, detaylı bir analizle davranışın yol açtığı zararın kanıtlanmasını ve bunun davranışın sağladığı fayda ile dikkatlice tartılarak ihlal tespiti yapılmasını gerektirmektedir." (Bkz. SÜMER ÖZDEMİR, N. (2015), "Rekabete Aykırı Dışlayıcı Uygulamaların Tespitinde Etki Temelli Yaklaşım ve Etki Standartları", Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi, Ankara.

²² Bkz. O'Donoghue R. ve PADILLA, .A.J, (2006), *The Law and Economics of Article 82 EC*, Hart Publishing,, s. 573.

²³ STTB tarafından, her bir sanal bayi için farklı komisyon oranının belirlenebileceği ifade edilmiştir.

Tablo 2: 2021 yılında satış kanallarının elde ettiği aylık hasılat (milyon TL)

Kanal	Oc.	Şb.	Mar.	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağu.	Eyl.	Ek. ²⁴	Toplam
Nesine	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Bilyoner	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Sabit ²⁵ İddaa.com Terminal	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Misli	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tuttur	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Oley	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Birebin	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüsten elde edilen veriler

Tablo 3: 2018-2021 yılları arasında oynatılan oyunlardan elde edilen hasılatın dağılımı (TL)

Kanal	2018	2019	2020	2021 (İlk 9 Ay)
Sanal Bayi	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Sabit Bayi ²⁶	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
İddaa.com	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: STTB tarafından gönderilen bilgiler

- (63) Bunun yanında yerinde incelemede elde edilen bulgulardan da, 2021 yılında sabit bayilerin pazar payının aylık bazda en fazla %(.....) seviyesine çıkabildiği, bu noktada sanal bayilerin pazar paylarının anlamlı oranda sabit bayilerden yüksek olduğu görülebilmektedir.

Bulgu-1²⁷: ŞANS GİRİŞİM'in Faaliyetlerine Başladığı Tarihten İtibaren Sabit İntimalli Bahis Oyunlarında Pazarında Oluşan Trend

(.....TİCARİ SIR.....)

Bulgu-2: 2019-2021 yılları arasında kanal bazında ciro dağılımı

(.....TİCARİ SIR.....)

- (64) Yukarıda yer verilen bulgular incelendiğinde, Kral Fırsatlar'ın dahi sabit bayilerin pazar payını 2019 öncesindeki duruma getiremediği anlaşılmaktadır²⁸. Bu husus İDARİ ŞARTNAME'nin "MADDE 5- İşin Konusu" başlıklı maddesinde başbayilik iş ve

²⁴ Ekim ayı, 12 günlük verileri kapsamaktadır.

²⁵ Sabit bayilerin toplam hasılatı iddaa.com ve bayide fiziki olarak bulunan terminallerden oynanan oyunların toplamından oluşmaktadır.

²⁶ Sabit bayi terminali üzerinden oynanan oyunları kapsamaktadır.

²⁷ Yer verilen slayt sayfaları, ŞANS GİRİŞİM'in Demirören Grubu'nun Yönetim Komitesi üyelerine hazırladıkları sunumdan alınmıştır.

²⁸ STTB tarafından, Kral Fırsatların, sabit bayilerin hasılatındaki payını ancak %(.....)'a çıkarabildiği ifade edilmiştir.

hizmetleri arasında sayılan, “sabit bayilere merkezi bahis sistemi ile uyumlu çalışacak en az 6.000 adet bahis terminalinin kurulması”nın mevcut durumda mümkün olmamasının da bir sebebidir. Aşağıdaki grafikten ve yerinde incelemede elde edilen belgelerden, esnaf tarafından sabit bayiliğin çekici gelmediği anlaşılmaktadır. Ayrıca 2021 yılında (.....) sabit bayinin açıldığı (.....) bayinin ise asgari ciro hedeflerini tutturamadıklarından bayiliklerinin iptal olduğu bilgisi edinilmiştir.

Grafik-1:2005-2021 yılları arasında faaliyet gösteren fiziki bayi sayısı

(.....TİCARİ SIR.....)

Kaynak: ŞANS GİRİŞİM tarafından gönderilen bilgiler

Bulgu-3²⁹: Sabit Bayilik Verilmesi Önündeki Engeller

(.....TİCARİ SIR.....)

- (65) Sabit bayilere getirilen Kral Fırsatlar’ın 2021 yılının Mart ayında öncelikle Kral MBS uygulamasıyla, sonrasında Nisan ayında Kral Oran uygulamasıyla sunulmaya başlandığı görülmektedir. Hâkim Durum Kılavuzu’nda rekabet karşıtı piyasa kapamanın varlığını incelerken dikkate alınması gereken hususlardan birisinin de incelenen davranışın kapsamı ve süresidir olduğu açıklamasına yer verilmiştir. Genel olarak ilgili pazarda davranıştan etkilenen satışların toplam satışlar içindeki payı ne kadar yüksek olursa, davranışın süresi ne kadar uzun olursa ve bu davranış ne kadar düzenli uygulanırsa piyasanın kapanması ihtimali o kadar yüksektir. Bu kıstasın, Komisyon’un ikincil derece ayrımcı davranışların rekabet karşıtı etkileri analiziyle de uyumlu olduğu görülmektedir. Kral Fırsatlar’ın önaraştırma tarihi itibarıyla yaklaşık sekiz aydır sunulduğu tespit edilmiştir. Kurul içtihadına göre, piyasanın koşullarına göre incelenen davranışın süresi bir yıldan az ise kısa süreli olarak kabul edilmekte ve piyasada rekabet karşıtı etki doğurma ihtimalinin düşük olduğu değerlendirilmektedir³⁰. Hem STTB’nin Kral Fırsatlar sonrası iddaa.com üzerinden elde ettiği hasılatın, toplam hasılatlara oranının, hem de incelenen davranışın süresinin bir yıldan az olduğu görülmektedir.
- (66) Davranışın süresinin haricinde Kral Fırsatlar (düşük MBS ve Kral Oran) oyun programındaki aylık ortalama toplam müsabaka sayısının % (.....)’ine tekabül eden karşılaşmalar için sunulmaktadır. Bu karşılaşmalar haricinde, merkezi bahis sistemi üzerinden, oyun programındaki tüm müsabakaların her bir sabit bayiyeye aynı oran ve aynı MBS ile sunulduğu başbaya tarafından belirtilmiştir. Bunun yanında yerinde

²⁹ Yer verilen slayt sunusu sayfası, ŞANS GİRİŞİM’in STTB ile yaptığı yıllık değerlendirme toplantısı için hazırlanan slayttan alınmıştır.

³⁰ Kurulun 23.05.2019 tarih ve 19-19/283-121 sayılı; 08.03.2018 tarih ve 18-07/111-58 sayılı; 03.07.2017 tarih ve 17-20/314-137 sayılı; 16.02.2017 tarih ve 17-07/84-34 sayılı; 09.02.2017 tarih ve 17-06/53-20 sayılı; 03.05.2016 tarih ve 16-15/254-109 sayılı; 19.12.2013 tarih ve 13-71/992-423 sayılı kararları.

incelemede elde edilen aşğıdaki Bulgu-4'ten de görüleceği üzere, Kral Oran'ın sabit bayilerin cirosundaki payının %(.....) olduğu belirtilmektedir. Sabit bayilerin de aynı ürünü sunduğu ve sabit bayilerin tüm pazar içindeki payının %(.....) olduğu varsayımıyla, Kral Oran'ın tüm pazara ciro bazında etkisi de en fazla %(.....) civarında olacaktır.

Bulgu-4: Kral Oranlı Maçlardan Elde Edilen Hasılatın, Sabit Bayi Hasılatındaki Yeri

(.....TİCARİ SIR.....)

- (67) Tüm dünyayı etkisine alan Covid-19 pandemisi neticesinde iddaa markasının halk nezdindeki imajı olan sabit bayilerin pazar payının gittikçe düşmesi³¹, bu sebeple sabit bayilerin gelir kaynaklarının azalması ve yeni sabit bayiliklerin kurulması yönündeki esnaf nezdindeki isteksizlik, pandemi kapsamında alınan tedbirler neticesinde tüketici tercihlerinin de kısıtlanması³² sebebiyle ŞANS GİRİŞİM'in inisiyatifi ve STTB'nin onayı ile sunulan Kral Fırsatlar dahi sabit bayilerin pazar payını pandeminin başlangıcı öncesindeki seviyeye getirememiştir. Söz konusu durum Bulgu-5'ten görülebilmektedir:

Bulgu-5³³: Sabit Bayilerin Durumuna İlişkin Bulgu

(.....TİCARİ SIR.....)

- (68) Bunun haricinde, iddaa.com üzerinden iddaa oyununun oynanma imkânının ve Kral Fırsatların tüketicilerin kullanımına sunulması, hem sabit bayilerin arzu edilen seviyeye çıkamasa da bir nebze sanal bayilerle rekabet edebilmesine aracı olmuş, hem de tüketicinin tercihlerini farklı platformlara kaydırabilmesini sağlamıştır. Bir başka deyişle tüketici açısından hem yararlandıkları hizmetin kalitesi artmış, hem tercih imkânları çeşitlenmiş hem de aynı bedel karşılığında daha az riskle daha yüksek kazanç elde edebilme imkânları doğmuştur. Bu çerçevede, dosya kapsamında edinilen bilgiler neticesinde ne rekabetçi sürecin ne de tüketici zararının oluştuğu görülmektedir.
- (69) Bunun yanında bazı durumlarda hâkim durumdaki teşebbüsün ayrımcılık teşkil ettiği iddia edilen davranışları incelenirken, kötüye kullanma saikinin de bulunup bulunmadığı aranabilmektedir. Hâkim durumdaki teşebbüsün ayrımcı uygulamalarda bulunma saiki, dikey entegre olan teşebbüslerde dikey entegre olmayan teşebbüslere nazaran daha titizlikle incelenmelidir. Dikey entegre olmayan teşebbüslerin alt pazarda rekabetin bozulması yönündeki kastları, dikey entegre teşebbüslere göre daha azdır. Zira hâkim durumdaki dikey entegre olmayan teşebbüsün faaliyet gösterdiği pazarın alt pazarında rekabetin bozulması, uzun vadede kendisi için olumsuz etki yaratacaktır.

³¹ STTB ve bilgi istenen taraflardan, pandemi sürecinde sabit bayilerin pazar payının aylık bazda %(.....)'lere kadar düştüğü; pandeminin yoğun olduğu ve fakat liglerin açıldığı dönemde sanal bayilerin pazar payının %(.....)'lere kadar çıktığı ifade edilmiştir.

³² Yer verilen ifadeden, iştirakçilerin kısıtlamalarda komple kapatılan sabit bayilerde fiziken bahis oynama yanında kısıtlamaların gevşetildiği dönemlerde sokağa çıkma yasağı kısıtlamaları sebebiyle belli saatlerde bahis oynayabilme zorunlulukları kastedilmektedir.

³³ Yer verilen slayt sayfası, ŞANS GİRİŞİM'in Demirören Grubu'nun Yönetim Komitesi üyelerine hazırladığı slayttan alınmıştır.

Şöyle ki, faaliyet gösterdiği alt pazarda rekabetin bozulduğu bir ortamda, dikey entegre olmayan teşebbüs, rekabetçi bir alt pazardakinden daha az satış yapacaktır. Bunun dışında, alt pazarın yoğunlaşması durumunda, hâkim durumdaki teşebbüsün karşısındaki alıcı gücü artacak ve pazar gücü azalacaktır. Bunun yanında belirtilmelidir ki, kötüye kullanma niyeti de ayrımcılık fiilinin tespitinde olmazsa olmaz koşul olarak değerlendirilmemelidir³⁴; destekleyici bir unsur olarak dikkate alınmalıdır.

- (70) Dosya kapsamında edinilen bilgilerden, iddaa.com'un, İDARİ SÖZLEŞME çerçevesinde, idarenin onayıyla ŞANS GİRİŞİM tarafından kurulan bir elektronik platform olduğu anlaşılmıştır. İDARİ SÖZLEŞME'nin "6.5. İşin Tanımı" başlıklı maddesinin (iv) bendinde, elektronik platformun kurulum, işletim, güncelleme ve bakım maliyetinin yükleniciye ait olduğu ve en önemlisi, idarenin gerekli gördüğü takdirde bu platformun kapatılabilmesine karar verebileceği ve bu durumda yüklenicinin herhangi bir hak talebinde bulunamayacağı hüküm altına alınmıştır.
- (71) İddaa.com altyapısının yalnızca kurulum, işletim ve bakımını üstlenen ŞANS GİRİŞİM'in başbayilik faaliyetlerini yürütmesinden kaynaklı aldığı pay, elde edilen toplam hasılatın %(.)'sidir³⁵. Bu oran İDARİ SÖZLEŞME ile belirlenmiş olup, sabit olduğundan dolayı, hasılat miktarı arttıkça ŞANS GİRİŞİM'in aldığı pay artmaktadır. Ne var ki, idarenin elde edilen toplam hasılatın, her türlü ödemededen öncelikli olarak tahsil ettiği Şans Oyunları Vergisi yanında iştirakçilerden tahsil edilen tutarın toplamından kesilen Katma Değer Vergisi bulunmaktadır³⁶. Görüldüğü üzere hasılatın artması ve havuz hesabında toplanan bakiye sonucunda hem idare vergi tahsil etmekte, hem de ŞANS GİRİŞİM'in yürüttüğü işin karşılığı pay karşılığı tutar artmaktadır. Esasen ŞANS GİRİŞİM'in aldığı pay gerek sabit bayilerden, gerek iddaa.com'dan gerekse de sanal bayilerden gelsin değişmemektedir. Bu hususun haricinde, ŞANS GİRİŞİM'in işin yürütülmesinde yüklendiği risk çerçevesinde iddaa oyununun oynatılması neticesinde oluşacak havuz hesabından herhangi bir kazancı bulunmamakta; bilakis havuz hesabının bakiyesinin eksiye düşmesi durumunda bunu kendisi karşılamaktadır³⁷. Yukarıda da ifade edildiği üzere, haftalık olarak STTB ile ŞANS GİRİŞİM arasında yapılan mahsuplaşma sonucunda havuz hesabında oluşan artı bakiyeden ŞANS GİRİŞİM faydalanmamaktadır. Tam tersi oluşan eksi bakiyeden ise ŞANS GİRİŞİM sorumlu olup, arada oluşan farkı kendisi karşılamaktadır. Sözleşme süresinin sonunda da aynı şekilde havuz hesabında artı bakiye kalması durumunda, bu meblağın tamamı idareye ait olmaktadır. Sözleşme süresinin sonunda bakiyenin eksi olması durumunda ise, önceki haftalık muhasebe dönemlerinde bu fark ŞANS GİRİŞİM tarafından karşılandığı için, başkaca herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmamaktadır.
- (72) STTB tarafından yapılan açıklamalarda, sabit ihtimalli bahis oyunlarının oynatılmasının teknik uzmanlık ve bilgi birikimi gerektiren ve "kilit" noktasının risk yönetimi olduğu ifade edilmiştir. Başbayilik iş ve hizmetleri arasında sayılan, haftalık dağıtılan (gerçekleşen)

³⁴ İbid., s. 51,52.

³⁵ Bu oranın, pek çok sanal bayinin komisyon oranının oldukça altında olduğu anlaşılmıştır. Örneğin, Bilyoner İnteraktif Hizmetler A.Ş.'nin (bilyoner.com) aldığı komisyon oranının 2020-2021 yıllarında %(.) civarında olduğu ifade edilmiştir.

³⁶ İdarenin sabit ihtimalli bahis oyunlarından alınan hasılatın artması yönündeki iradesi, YÖNETMELİK'in 31. maddesinde şu şekilde ifadesini bulmuştur: "Teşkilat tarafından oynatılan sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarının hasılatını artırabilmek için, 18 yaşından küçükleri oyun oynatmaya teşvik amacı taşıyamaması, toplumun manevi değerlerini zedelememesi ve Teşkilatın da bilgilendirilmesi şartı ile teşvik amaçlı promosyon dağıtım, reklam yapabilir."

³⁷ (.):

ikramiye tutarının hedeflenen ikramiye tutarının üzerinde olması halinde, aradaki bu fark başbaya tarafından karşılanmaktadır. Bir diğer deyişle başbayının üstlendiği ticari risk, iştirakçilerin oynadığı bahislerden kazandıkları ikramiyelerin, Oyun Planı'na göre dağıtılması gereken ikramiyenin üzerinde kalması durumunda oluşan farkı karşılamasıdır. Bu husus, TEKNİK ŞARTNAME'nin (.....) şeklinde ifade edilmiştir³⁸. Bunun yanında dağıtılan ikramiyenin hedeflenen ikramiyenin altında olması durumunda ise oluşan artı bakiye, idarenin havuz hesabına aktarılmaktadır. Bu durumun tersi olarak, yani dağıtılan ikramiyenin hedeflenen ikramiyenin üzerinde olması durumunda oluşan eksi bakiye ise yüklenici tarafından karşılanmakta, idarenin havuz hesabına aktarılmaktadır. Bu nedenle iddaa oyununun oynatılmasında, dağıtılan ikramiye ile hedeflenen ikramiyenin eşit olması, başbaya açısından önem arz etmektedir.

- (73) Buna karşın, sabit bayilerin iddaa.com platformuna üye olmaları durumunda, STTB tarafından alacakları komisyonun % (.....)'ini ŞANS GİRİŞİM'e adeta bir üyelik bedeli olarak verdikleri anlaşılmıştır. ŞANS GİRİŞİM'in bu bedeli anılan platformun kurulum, bakım, işletim masraflarını karşılamak amacıyla tahsil ettiği ifade edilmiştir. Rakiplerden de elde edilen bilgiler çerçevesinde online platformlara yapılan yatırımların maliyetinin amorti edilebilmesi için belirli bir süreye ihtiyaç duyulduğu anlaşılmıştır³⁹.
- (74) ŞANS GİRİŞİM'in Kral MBS ve Kral Oran uygulamalarını sunarken ayrımcılık yapma motivasyonunun bulunup bulunmadığı konusunda yerinde inceleme elde edilen belgeler de yol gösterici olabilecektir. Yerinde incelemede elde edilen bilgi ve belgelerin bütünü ve münferiden Bulgu-6'nın değerlendirilmesinden ŞANS GİRİŞİM'in böyle bir motivasyona sahip olmadığı değerlendirilmektedir. Bulgu-6'da misli.com yetkilisi, önceden İNTELTEK'in başbaya sıfatını haiz olduğu dönemde bilyoner.com'un reklamını iddaa.com üzerinden yapmasında olduğu gibi, ŞANS GİRİŞİM'in başbaylık döneminde de iddaa.com web sitesi üzerinden misli.com'un reklamının verilmesini talep etmektedir. Yerinde incelemede yapılan görüşmeler esnasında ise ŞANS GİRİŞİM'in reklam verilmesi yönünde gelen bu talebi reddettiği ifade edilmiştir.

Bulgu-6: ŞANS GİRİŞİM'in Dışlama Niyeti Bulunmadığına İlişkin İç Yazışma

(.....TİCARİ SIR.....)

- (75) İkincil seviye ayrımcılık iddiaları kapsamında, ŞANS GİRİŞİM'in kötüye kullanma niyeti gerek makul çerçevede açıklanamamakta, gerekse de somut veriler bu yönde mevcut bir niyetinin bulunmadığını göstermektedir. Dolayısıyla, Kral MBS ve Kral Oran uygulamalarının iddaa.com üzerinden sunulması altında ayrımcılık niyetinin yatmadığı anlaşılmıştır.
- (76) Kral MBS ve Kral Oran dışında, şikâyet konusu iddialardan bir diğeri de iddaa.com üzerinden canlı bahis oynanabilen karşılaşmaların tümünün diğer sanal platformlara sunulmamasıdır. İddaa markası altında temel olarak "maç öncesi oyunlar" ve "maç

³⁸ (.....).

³⁹ Sanal bayilerden elde edilen bilgilere göre, sabit giderler yanında pek çok değişken gider kaleminin de hesaplara dahil edilmesi sonucunda yatırımın karşılığının ortalama beş yıl gibi bir süre içinde alınabileceğini ifade edilmiştir.

esnasındaki canlı oyunlar” olmak üzere iki adet oyun türü bulunmaktadır. Canlı bahis, bir karşılaşmanın başlamasından itibaren, maç boyunca oynanabilen oyunlar bütünüdür. Canlı bahiste, karşılaşma başladıktan sonra oranlar anlık olarak değişebilmektedir. Aboneler de karşılaşmadaki gelişmelere göre güncellenen bahis oranlarıyla birlikte bahis oynama imkânına sahip olmaktadır. Dolayısıyla canlı oyunlarda dağıtılan ikramiyeler, maç öncesi oyunlara göre daha yüksek seviyelerde gerçekleşebilmektedir. Türkiye’de canlı bahis oynanması 2019 yılının Ağustos ayında başlamıştır. Canlı bahis imkânının iştirakçileri yasadışı bahisten yasal bahse yönlendirmede önemli bir araç olduğu anlaşılmıştır. Zira canlı bahsin oynanmaya başladığı tarihten itibaren oyun programları içinde geniş bir yer edinmiş ve toplam hasılat içindeki yeri hızlı bir ivmeyle % (.....)’in üzerine çıkmıştır. Bu durum, yerinde incelemede elde edilen bulgular arasında da görülebilmektedir.

Bulgu-7⁴⁰: Canlı Bahislerin Toplam Hasılat İçindeki Payı

(.....TİCARİ SIR.....)

- (77) Canlı bahsin bu kadar popüler hale gelmesinden dönemin sanal bayileri maksimum derecede faydalanmış ve fakat sabit bayiler aleyhine önemli bir dezavantaj oluşmuştur. Bunlar, sabit bayilerin günün belli saatleri arasında açık olmasından dolayı kapalı oldukları zamanlarda canlı bahis oynatamamaları, canlı bahsin dinamik olarak anında oynanması gerektiğinden tek bir terminale sahip sabit bayilerin fiziki olarak aynı anda canlı bahis oynayan iştirakçilere bu imkânı sunamamaları, sabit bayilerin sanal bayilerin sahip olduğu canlı maç yayını ve detaylı istatistik bilgileri içeren hizmetleri sunamaması gibi hususlardır. Bunun haricinde pandemi döneminde sabit bayilerin kapalı olması da, sanal bayilerin abonelerine buldukları yerden canlı bahis oynatabilmeleri imkânını sunması nedeniyle sabit bayileri dezavantajlı konuma sokan unsurlardan biridir.
- (78) STTB’den elde edilen bilgiler çerçevesinde, oyun programındaki toplam müsabakaların % (.....)’sine tekabül eden müsabakaların, iddaa.com üzerinden ilave canlı bahis olarak sunulduğu öğrenilmiştir. Bu durumun “Haklı Gerekçe” kısmında daha detaylı olarak aktarıldığı üzere, yasadışı bahisle etkin mücadele ve sabit bayilerin yaşadığı kayıpların önüne geçilmesi amacı dolayısıyla gerçekleştirildiğinin belirtilmesi yanında, ilave olarak sunulan bu müsabakaların, toplam müsabakalar içinde çok düşük bir payı olduğundan hareketle rakiplerin faaliyetlerine herhangi bir etkisinin bulunmadığı değerlendirilmektedir. Bunun yanında; dosya kapsamında sanal bayiler tarafından gönderilen cevabi yazılarda; Merkezi Bahis Sistemi’nin izin verdiği her türlü müsabakada sanal bayiler üzerinden canlı bahis oynanabildiği, Sanal Ortam Bayilik Sözleşmesi kapsamında sunulan oyunlarda merkezi bahis sistemi tarafından yayınlanan entegrasyon dokümanlarının tüm sanal bayiler için aynı olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca sanal bayilerin çoğunluğu, iddaa.com’dan oynanıp, kendi platformlarından oynanamayan canlı bahislerin bulunmadığını belirtmiştir. Bu durum da iddaa.com üzerinden sunulan ilave canlı bahislerin toplam müsabakalar içinde çok küçük bir yer edindiğini ve sanal bayileri olumsuz etkilemediğini göstermektedir.

⁴⁰ Yer verilen slayt sayfası, ŞANS GİRİŞİM’in Demirören Grubu’nun Yönetim Komitesi’ne yaptığı sunumdan alınmıştır.

- (79) Daha önce de ifade edildiği üzere, idarenin onayıyla Merkezi Bahis Sistemi tarafından sanal bayilere sunulan ürünler her sanal bayide aynıdır. Sunulan ürünler aynı olduğu için, sanal bayilerin iştirakçileri cezbetmek amacıyla kendi platformlarından sundukları ve ürün farklılaştırması olarak promosyon/uygulamaları⁴¹ mevcuttur. Diğer bir deyişle, iddaa.com'un Kral MBS, Kral Oran uygulamalarıyla fazladan elde ettiği hasılatı, sanal bayiler kendilerine özgü promosyonlarıyla fazlasıyla kompanse edebilmektedir. Her bir sanal bayinin kendine özgü promosyonları haricinde, esasen online platformdan hizmet veren bayi altyapılarının, platformun web sitesinin ve mobil uygulamasının kullanım kolaylığı ve hızı, istatistik sunma, para yatırma ve çekme alternatiflerinin fazlalığı ve güvenilirliği, müşteri hizmetlerinin etkinliği ve hızı, tanıtım faaliyetleri gibi hususlarda rekabet ettikleri anlaşılmıştır. Rekabet ettikleri hususlarda inovasyon ve ürün farklılaştırması, marka imajı⁴² gibi etkenler, abonelerin anılan platformları tercih etmelerinde önem arz etmektedir. Dolayısıyla çevrimiçi platformdan bahis oyunları oynatan bayilerin MBS, bahis oranı ve canlı bahis imkânlarından farklılaşan rekabet parametreleri de bulunmaktadır.
- (80) Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, iddaa.com altyapısı üzerinden Kral Fırsatlar'ın diğer sanal bayilere sunulmaması, iddaa.com'un sanal bayi olmaması gerekçesiyle ŞANS GİRİŞİM'in eşit koşuldaki alıcılara farklı muamele yapmasının söz konusu olmadığı, bunun haricinde Kral Fırsatlar'a ilişkin ürünlerin pazarda herhangi bir rekabet karşıtı etki yaratmadığı değerlendirilmektedir. Ayrıca ŞANS GİRİŞİM'in ayrımcılık teşkil eden davranışlar gerçekleştirmeye yönelik makul bir motivasyonunun olmadığı, dolayısıyla kötüye kullanma niyetinin de bulunmadığı anlaşılmıştır.
- (81) Ayrımcılık iddiaları değerlendirilirken ortaya konulan argümanlar, rekabetin ve tüketicilerin davranışlardan ne şekilde zarar gördüklerine ilişkindir. Haklı gerekçe ise rekabetin topyekûn kısıtlanıp kısıtlanmadığına ilişkin çıkarım yapmaya yarayan bir enstrümandır. Her ne kadar işbu karar kapsamında şikâyet konusu davranışların ayrımcılık teşkil etmediği sonucuna varılmışsa da; dosya kapsamında her türlü şüphenin bertaraf edilmesi amacıyla haklı gerekçe argümanları da ayrı bir başlık altında incelenmiştir.

I.5.3. Haklı Gerekçe

- (82) Rekabet hukukundaki haklı gerekçe müessesesi, aşağıdaki paragraflarda daha detaylı açıklandığı üzere, adeta gerek ceza hukukunda gerekse de borçlar hukukunda karşılığı olan hukuka uygunluk nedenlerine benzemektedir. Bu kapsamda denilebilir ki haklı gerekçe, hâkim durumdaki teşebbüsün rekabet hukukuna özgü olarak kabul edilen özel sorumluluğu kapsamında gerçekleştirdiği rekabet karşıtı eylemleri bağlamında isnat kabiliyetini veyahut kusurluluğunu ortadan kaldıran bir unsurdur. Dolayısıyla haklı gerekçe değerlendirmesinin işlem maliyeti açısından ancak ortada rekabet karşıtı bir davranış varsa yapılması gerekmektedir. Buna karşın, dosya kapsamında herhangi bir şüpheye mahal vermemek adına, terditli olarak öncelikle davranışın rekabet karşıtı bir etkiye yol açmadığı değerlendirilmiştir. Akabinde rekabet karşıtı etkinin muhtemel olması durumunda dahi haklı gerekçe kurumu çerçevesinde değerlendirme yapılmıştır.

⁴¹ Örneğin, her sanal bayide abonelerin anlık mesajlaşabileceği platformlar, bilyoner.com'da bilyonpuan, bonus puan/kupon ve çekilişler; nesine.com'da kupondaş, nesine tv, editör yorumları, hediye kupon ve çekilişler; oley.com'da yüksek oran ve oley puan; tuttur.com'da bonus kuponlar; birebin.com'da tispster ligi gibi uygulamalar mevcuttur.

⁴² (.....).

- (83) Haklı gerekçe ABİDA 102. madde kapsamında “hâkim durumdaki teşebbüslerin ihlal şüphesi uyandıran davranışlarını yasaklama kapsamı dışına çıkaran içtihadi nitelikli iktisadi ve hukuki ilkeler” olarak tanımlanmaktadır. Hâkim Durum Kılavuzu kapsamında yapılmış bir haklı gerekçe tanımı bulunmamaktadır. Bunun yanında Hâkim Durum Kılavuzu’nda, Kurulun haklı gerekçeye ilişkin argümanları “nesnel gereklilik” ve “etkinlik” başlıkları altında değerlendirebileceği açıklamasına yer verilmiştir.
- (84) Nesnel gereklilik argümanları, davranış ile korunan meşru bir menfaatin bulunup bulunmadığı hususuna odaklanmaktadır. Meşru bir menfaat ifadesinden hem teşebbüsün kendi ticari menfaatleri hem de kamu yararına hizmet eden menfaatler anlaşılabilir. Bunun yanında anılan davranışların orantılı olması gerekmekte, yani inceleme konusu davranışları hizmet ettiği amaçları aşar derecede rekabeti sınırlamamalıdır.
- (85) Nesnel olarak gerekliliğin bir unsuru olan meşru menfaat, rekabet hukuku perspektifinden, ister ticari menfaate hizmet etsin isterse de kamu yararına hizmet etsin, netice itibarıyla rekabetçi yapıyı ve tüketici refahını korumalıdır. Nesnel gerekliliğin sağlanması için diğer unsur olan orantılılık prensibi ise, davranışların düzenleyici bir metin çerçevesinde gerçekleştirilmesi halinde, yasal ve idari düzenlemelerin sınırını aşıp aşmadığıyla ilgilidir.
- (86) Kurul, teşebbüs tarafından ileri sürülen haklı gerekçenin etkinliğini değerlendirirken;
- Etkinliğin davranışın sonucu olarak gerçekleşip gerçekleşmediğini (nedensellik),
 - Davranışın etkinliklerin gerçekleşmesi için vazgeçilmez olup olmadığını (vazgeçilmezlik),
 - Etkinliklerin, davranış sonucu rekabetçi yapı veya tüketici refahı üzerindeki olumsuz etkileri telafi edip etmediğini (telafi),
 - Davranışın etkin rekabeti ortadan kaldırıp kaldırmadığını (etkin rekabet)
- dikkate almaktadır.
- (87) 7258 sayılı Kanun’un 5. maddesinde kanun verdiği yetkiye dayalı olmaksızın sabit ihtimalli bahis oyunlarını oynatanlar hakkında tesis edilecek cezai ve idari işlemler hüküm altına alınmıştır. 5738 sayılı Kanun’da STTB’nin anılan faaliyetlerin düzenlenmesinde her türlü denetim ve gözetimi yapmakla yükümlü olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda STTB’nin aynı zamanda oyunların kamu yararına ve sosyal amaçlara uygun olarak düzenlenmesi ve gelişmesini sağlamakta olduğu ve iştirakçilerde var olan bahis oynama eğilimini ve talebini kamu yararını gözeterek kamu gelirlerindeki kaybın önüne geçilmesini hedeflediği belirtilmiştir. Bununla birlikte, sorumlu oyun ilkesi çerçevesinde, bahis oynamamış kişilere bahis oynatmak gibi bir amacın bulunmadığı da ilave edilmiştir. Bahis oyunlarının özendirilmemesi amacıyla medya araçlarına getirilen reklam yasakları da bu ilkenin bir örneğidir. Görüldüğü üzere STTB iddaa oyununu oynatırken kamu yararı ve kamu düzeni ilkeleri çerçevesinde hareket etmektedir. İdarenin bizzat gözetim ve denetimi altındaki teşebbüs tarafından anılan organizasyonların görülmesi, kamusal menfaatlerin karşılanması daha muhtemel ve kolay kılmaktadır. Kamu düzeni açısından 18 yaşından küçüklerin bahis oyunlarını oynaması ve ikramiye tahsil edebilmesinin yasak olması yanında, oyunlar sadece nakit para karşılığı oynanabilmektedir. Kamu yararı açısından da, oynatılan bahis oyunlarından elde edilen hasılatın çok büyük bir kısmının kamu maliyesine, gençlik ve sportif amaçlı faaliyet ve projelere kaynak olarak aktarıldığı ifade edilmiştir. Bütün bu hususlar, STTB’nin 2019 yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu’nda da ifade edilmektedir:

“... Nitekim Anayasamızın 41 ve 58 inci maddelerinde gençlerin ve çocukların korunmasına yönelik düzenlemeler getirilmiş, 59 uncu maddesinde ise; “Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.” hükmüne yer verilmiştir. Anayasamızdaki bu düzenlemeler karşısında, özellikle gençlerin ve çocukların ruh ve beden sağlığı üzerinde olumsuz etkileri tartışmasız olan bahis ve şans oyunları gibi alışkanlıkların bu kuşaklara tanıtılarak yaygınlaştırılmaya çalışılmasından ziyade, dünyadaki iyi uygulamalar da dikkate alınarak, Teşkilat Başkanlığının kontrol ve gözetimi altında oynatılan oyunlardan elde edilen kaynağın, genç ve çocukların bu tür zararlı alışkanlıklara karşı korunmasına yönelik faaliyetler için etkin olarak kullanılacak bir fona dönüştürülmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Dünyadaki uygulamalara bakıldığında, özellikle son yıllarda gençlerde artan bağımlılık sorunlarıyla ilintili olarak, devlet kontrolüyle oynatılan bu tür bahis oyunlarının reklamının özendirilmesinin aksine, çok ciddi yasal kısıtlama ve sınırlandırılmaların getirildiği görülmektedir. Gençlere bahis ve şans oyunlarını, en yüksek tutardaki kazançlara en hızlı ve kolay şekilde ulaşmanın yolu olarak gösteren özendirici reklamlara (yöntemi ve kullandığı araç ne olursa olsun - forma, spor ve sporcu sponsorluğu, tesis yapım vs.) ciddi yasal engellemeler ve cezai yaptırımlar öngörülmektedir. Aynı zamanda bu tür alışkanlık ve bağımlılıkların toplumsal maliyetleri dikkate alınarak, gelişmiş ülkeler başta olmak üzere hemen her ülkede özellikle genç ve çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri ile mücadele politikalarının geliştirilmesine büyük önem verilmektedir. Zira bu tür alışkanlık ve bağımlılıkların gençlerde ciddi davranış bozukluklarına yol açtığı, örneğin sosyal ilişkilerini olumsuz etkilediği; suçluluk duygusu, zihinsel dağınıklık vb. psikolojik etkilerinin intihar düşüncesini ve girişimlerini artırdığı; başta eğitim olmak üzere beşeri sermaye yatırımlarının bağımlı bireyler üzerindeki etkisini zayıflattığı bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu nedenle söz konusu alışkanlıkların sosyal maliyetini azaltarak gençlerin ve çocukların korunmasını sağlamak amacıyla her tür özendiricinin ve reklamın yasaklanması kadar, sıkı denetim ve kontrol aracılığıyla olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılmasına yönelik çabalara da giderek ağırlık verildiği bilinmektedir. Yetişkinlere yönelik reklam ya da tanıtım faaliyetlerinin dahi çocuk ve gençlerin ilgisini cezbetmeyecek mahiyette yapılmasının şart koşulduğu bir ortamda ülkemizde doğrudan her düzeydeki okul öğrencilerine yönelik olan reklam faaliyetlerinin yaygınlaştırılması makul karşılanamaz.

Teşkilat Başkanlığının yasal görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde kontrollü bir şekilde, gözetim ve denetim altında oynanmasını sağlamakla yükümlü olduğu bahis ve şans oyunlarından elde edilen ve halen reklam bedeli olarak kullanılan bütçenin Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesine özel gelir kaydedilerek, gençlerin ve çocukların kötü alışkanlıklara karşı korunması ve beden ve ruh sağlığının geliştirilmesine yönelik araştırmalara, etkinliklere ve buna ilişkin altyapının güçlendirilmesine harcanması amacıyla etkin yönetilen bir fona dönüştürülmesi; ilke ve esaslarının belirlenerek saydam ve hesap verebilir, kontrol ve denetime açık bir şekilde yönetilmesinin sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir.”

- (88) Görüldüğü üzere, bahis faaliyetleri idare tarafından son derece titiz bir şekilde takip edilmektedir.
- (89) Yasal ve idari olarak yetkilendirilmemiş kişilerin bahis organizasyonlarını yürütmesi herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın gerçekleştirilmektedir. Bunun yanında, kontrolsüzce yasadışı olarak yürütülen bu faaliyetler, kredi ve borç mukabili oynatılabilmekte ve netice olarak hem kamusal anlamda gelir kaybına hem de ailelerin

sosyo-ekonomik mahvına sebep olabilmektedir. Bunun yanında yasadışı bahis sitelerinde yaygın olan dolandırıcılık faaliyetlerinin de suç teşkil ettiği ve böylece kamu kaynaklarının çeşitli yollardan israf edildiği bilinmektedir. İlâveten, var olan bahis oynama talebinin yasadışı faaliyetlerden karşılanması, yasal olarak faaliyet yürüten sabit bayilerin de ticari olarak mahvına ve işgücü kaybına da sebep olmaktadır. STTB, dosya kapsamında bilgi ve belge talep edilen taraflardan, yasadışı yürütülen faaliyetlerin önüne geçilmesi durumunda pazarın ve sabit/sanal bayilerin payının daha çok büyüyeceği ve daha rekabetçi olacağı ifade edilmiştir. Ayrıca bahis oranları özelinde, sunulan oranların iştirakçileri tatmin etmemesi sebebiyle, iştirakçilerin yurtdışı bahis sitelerine yöneldiği, bu durumun da kamusal gelir kaybına sebep olduğu anlaşılmıştır.

- (90) Aktarılan bu kamusal menfaatleri gerçekleştirmek amacıyla, iddaa oyununun Türkiye pazarına sunulduğu tarihten itibaren idare tarafından birtakım tedbirler alınmış ve bu kapsamda yasal/idari düzenlemeler yapılmıştır. Bu inisiyatifi görevi devraldığı tarihten itibaren alan paydaşlardan biri de, önaraştırma tarafı olan ŞANS GİRİŞİM'dir. ŞANS GİRİŞİM ile yapılan görüşmeler sonucu edinilen ve STTB tarafından da doğrulanan bilgilere, göre; ŞANS GİRİŞİM, 5602 sayılı Kanun kapsamında en fazla elde edilen hasılatın %59'una tekabül eden ikramiye dağıtım oranının artırılması için girişimlerde bulunmuş ve bu çabalar sonucunda ikramiye dağıtım oranının %83'e çıkarılması için gerekli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bunun yanında yukarıda da aktarıldığı üzere, pandemi sürecinde zarar gören sabit bayilerin desteklenebilmesi amacıyla iddaa.com altyapısı kurulmuştur. Buna karşın, pandemide sokağa çıkma yasakları kapsamında bir süre sabit bayiler hem hafta içi hem hafta sonu kapalı kalmış, tedbirlerin kademeli olarak gevşetildiği dönemlerde ise sadece hafta içi belli saatler arasında faaliyet gösterebilmişlerdir. Bu nedenle liglerin tekrar başladığı dönemde dahi sabit bayiler para yatırma, ikramiye tahsili, canlı bahis oynama gibi hususlarda sanal bayiler kadar rahat faaliyet gösteremedikleri için istedikleri gibi ciro elde edememişlerdir. Özellikle pandemi sürecinde iştirakçiler sanal bayilere yönelmiş ve sanal bayilerin sunduğu kampanyalardan faydalanmışlardır. Bu kapsamda oluşan tüketici alışkanlıkları, bir nebze olsun Kral Fırsatlar ile iddaa.com platformuna çekilmeye çalışılmıştır.
- (91) Bu hususların haricinde, kamusal menfaatler doğrultusunda, ŞANS GİRİŞİM'in başbayilik faaliyetlerini yürütürken, aldığı her kararın STTB'nin bilgisi ve onayı dâhilinde olduğu ifade edilmiştir. Elektronik platformda yapılan her türlü iyileştirme ve geliştirme süreçlerinin de STTB tarafından yakından takip edildiği ve düzenli olarak başbayi ile değerlendirme yapıldığı ilave edilmiştir. Anılan husus ŞANS GİRİŞİM çalışanları arasındaki yazışmalarda geçen şu ifadelerden de anlaşılabilir:
- (92) Bulgu-8: STTB'nin Konumuna Dair İç Yazışma
(.....)
- (93) Bulgu-9: STTB'nin Konumuna Dair İç Yazışma
(.....)
- (94) Aktarılanlardan görüldüğü üzere, Kral Fırsatlar'ın kamusal refah ve tüketici refahı yanında rekabetçi yapıya da hizmet ettiği söylenebilecektir. Dolayısıyla Hâkim Durum Kılavuzu'ndaki "nesnel gereklilik" kriteri karşılanmış olmaktadır. Nesnel gereklilik kriteri yanında değerlendirilmesi gereken ise "etkinlik" kriteridir.
- (95) Kral Fırsatlar ile tüketicilere sunulan hizmet çeşitliliği, düşük risk ve fiyatla daha yüksek kazanç sağlama imkânı da tüketici refahına hizmet eder niteliktedir. Üstelik Kral Fırsatlar, pazarın rekabetçi yapısına da yansımaktadır. Bu durum, sanal bayileri Kral Fırsatlar'ın sunduğu imkânlarla yarışabilecek yeni ürünler ve kampanyalar

düzenlemeye güdülemektedir. Başka deyişle, yukarıda da ifade edildiği gibi sanal bayiler, Kral Fırsatlar'ın yarattığı pazar payını çeşitli uygulamalarıyla kompanse edebilmektedir. Bu durum öğretide de, hâkim durumdaki teşebbüsün her alıcısına aynı koşulları sunmasının uzun vadede piyasadaki rekabetçi yapıya olumsuz yansıtacağı şeklinde ifade edilmektedir. Zira bu durum teşebbüslerin, pazarlık ve inovasyon kabiliyetlerini azaltıcı etkilere sebep olabilmektedir.

- (96) Pandemi sürecinde pazar payları aylık bazda % (.....)'lere kadar düşen (.....) adet sabit bayilerin istihdamı/bakımı ile yükümlü olduğu 40.000 civarındaki kişinin, gerek aile gerekse de ülke ekonomisine yaratacağı olumsuz etkileri telafi edebilmek adına idarenin de inisiyatif alınmasını istediği belirtilmiştir.
- (97) Bu hususlar haricinde idare ile yapılan görüşmelerde, Kral Fırsatlar'ın iddaa.com dışındaki diğer sanal bayilere de sunulması durumunda, hizmet edilen bütün menfaatler için harcanan çabanın karşılıksız kalacağı ifade edilmiştir. Daha önceden uygulanan "Bültenin Yükselenleri" isimli kampanyaya benzer bir durumun ortaya çıkacağı belirtilmiştir.
- (98) Haklı gerekçe bölümü altında aktarılanlar neticesinde, dosya kapsamında ayrımcılık iddialarının gerçeği yansıtmadığı; aksi takdirde dahi haklı gerekçe kurumunun gerekliliklerinin karşılandığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla ŞANS GİRİŞİM'in ihlal niteliğindeki davranışlarının söz konusu olmadığı ve bu kapsamda herhangi bir idari işlemin tesis edilmesinin gerekmediği kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (99) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikâyetin reddi ile soruşturma açılmamasına, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.